

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу
Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка
до дипломної роботи магістра
на тему:
**«Організація обліку та аудиту фінансових результатів
ТЗОВ «Експогрант»»**

Виконала:
студентка 6 курсу, групи ОА-61м
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Жінчин Марта Василівна

Керівник: к.е.н., доц. Новак У.П.

Рецензент: к.е.н., доцент Пилипенко С.М.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра _____ обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Освітній ступінь _____ магістр

Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

 д.с.п., проф. Гарасим П.М.

« 20 12 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Жінчин Марті Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація обліку та аудиту фінансових результатів ТзОВ «Експогрант»

керівник роботи к.е.н., доц. Новак У.П.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від 04.09.25 р. № С-650

2. Термін подання студентом роботи 18.12.2025 р.

3. Вихідні дані до роботи установчі документи підприємства, Наказ про облікову політику, фінансова, статистична звітність підприємства за 2022-2024 роки, облікові регістри за темою роботи, законодавчо-нормативні акти, наукова і навчально-методична література

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. 1. Теоретичні засади обліку фінансових результатів. 2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління фінансовими результатами. 3. Аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант». Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

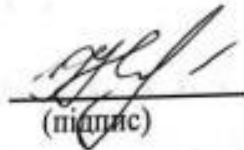
1. Якісні характеристики фінансових результатів та актуальні підходи до трактування їх сутності. 2. Напрями діяльності ТОВ «Експогрант». 3. Динаміка формування фінансових результатів за 2022-2024 роки. 4. Схема організації обліку фінансових результатів на ТОВ «Експогрант». 5. Пріоритетні напрями удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах. 6. Загальний план проведення аудиту фінансових результатів ТОВ «Експогрант».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
-	-	-	-

7. Дата видачі завдання 25.09.25 р.

Керівник роботи

 (підпис)

Новак У.П.
 (прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Приміт
1	Вступ.	25.09.2025 – 05.10.2025	Виконано
2	Теоретичні засади обліку фінансових результатів.	06.10.2025 – 26.10.2025	Виконано
3	Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління фінансовими результатами.	27.10.2025 – 20.11.2025	Виконано
4	Аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант».	21.11.2025 – 11.12.2025	Виконано
5	Формування висновків.	12.12.2025 – 18.12.2025	Виконано

Студент

 (підпис)

Жінчин М.В.
 (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

 (підпис)

Новак У.П.
 (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістрів виконана на фактографічній інформації, що характеризує фінансово-господарську діяльність ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольно-аналітичний процеси на підприємстві. Предмет дослідження – облік і аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант». Мета дослідження – розроблення пропозицій з підвищення ефективності обліково-звітного процесу на підприємстві та удосконалення обліку і аудиту фінансових результатів.

Загальний обсяг роботи – 65 с. Вона складається з вступу, трьох розділів, висновків, 9 рисунків, 18 таблиць, списку 50 використаних літературних джерел і додатків.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, збиток, фінансово-господарська діяльність, обліково-звітний процес, контрольно-аналітичний процес, облік, аудит.

ANNOTATION

Master's thesis based on factual information characterizing financial and environmental activities of LLC «Expogrant» in 2022-2024 years.

The object of the research is accounting and control processes in the enterprise. The subject of research is accounting and audit of financial results of LLC «Expogrant». The aim of research is to develop proposals to improve the efficiency of accounting and reporting process of enterprise and to improve accounting and audit of financial results.

The total amount of work – 65 p. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, 9 pictures, 18 tables, 50 list of used literature and applications.

Keywords: financial results, profit, loss, financial activity, accounting and reporting process, control and analytical process, accounting, audit.

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Теоретичні засади обліку фінансових результатів	8
1.1. Економічна сутність фінансових результатів	8
1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку і аудиту фінансових результатів.....	15
Висновки до розділу 1	18
Розділ 2. Сучасний стан та удосконалення обліку для забезпечення ефективного управління фінансовими результатами.....	20
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Експогрант».....	20
2.2. Практичні аспекти ведення обліку фінансових результатів.....	31
2.3. Пріоритетні напрями удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах.....	35
Висновки до розділу 2	38
Розділ 3. Аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант»	40
3.1. Методичні прийоми аудиту фінансових результатів	40
3.2. Оцінка результатів аудиту фінансових результатів	46
3.3. Внутрішній аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант»	53
Висновки до розділу 3	56
Висновки	58
Список використаних джерел.....	60
Додатки.....	65

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних економічних умовах для забезпечення стабільного розвитку підприємства мають формувати достатній фінансовий резерв, який гарантує їхню фінансову стійкість і здатність своєчасно виконувати зобов'язання. На ці показники безпосередньо впливають фінансові результати діяльності. Якщо підприємство працює з низьким прибутком або зазнає збитків, підвищується ризик неплатоспроможності та невиконання фінансових зобов'язань. Прибуток у нинішніх умовах виступає головним джерелом фінансування господарської діяльності, забезпечуючи можливість розширення виробництва, інвестування у розвиток і вирішення соціально-економічних питань не лише на рівні окремих підприємств, а й у масштабах держави [38].

Б бухгалтерський облік стає одним із ключових елементів управління діяльністю підприємства. Це вимагає постійного вдосконалення облікової системи, її адаптації до нових викликів ринку та підвищення якості інформаційного забезпечення керівництва. Оскільки доходи та витрати є головними складовими формування прибутку, саме їх точне відображення дозволяє визначати фінансовий стан компанії, оцінювати рівень платоспроможності та раціональність використання матеріальних і фінансових ресурсів [36].

Не менш важливу роль у цьому процесі відіграє аудит, який забезпечує об'єктивність і достовірність даних обліку. Його проведення дозволяє виявляти недоліки у фінансовій звітності, мінімізувати ризики викривлення інформації та підвищувати прозорість діяльності підприємства. Це створює основу для зміцнення довіри з боку інвесторів, кредиторів і партнерів, що особливо актуально у конкурентному середовищі, де репутація і надійність є ключовими чинниками розвитку.

Облік і аудит фінансових результатів виступають важливим інструментом стратегічного управління. Вони дозволяють своєчасно оцінювати тенденції прибутковості, виявляти проблемні напрями діяльності та розробляти заходи щодо підвищення ефективності. Це сприяє не лише зростанню прибутку, але й

формуванню довгострокової фінансової стабільності. Крім того, у сучасних умовах цифровізації обліково-аналітична інформація стає основою для автоматизації управлінських процесів. Використання сучасних інформаційних технологій в обліку та аудиті дозволяє підвищити оперативність і точність даних, що забезпечує підприємству конкурентні переваги та можливість швидко реагувати на зміни ринкової ситуації. Відтак, удосконалення системи обліку й аудиту фінансових результатів є не лише вимогою часу, а й необхідною умовою сталого розвитку бізнесу.

Об'єктом дослідження є обліково-звітний і контрольний-аналітичний процеси на підприємстві. **Предмет дослідження** – облік та аудит фінансових результатів Товариства з обмеженою відповідальністю «Експогрант» (ТОВ «Експогрант»).

Метою магістерського дослідження є розроблення пропозицій з підвищення ефективності обліково-звітного процесу на підприємстві та удосконалення обліку і аудиту фінансових результатів.

У процесі дослідження для досягнення мети були окреслені такі **завдання**:

- розкрити теоретичні основи формування та обліку фінансових результатів підприємства;
- проаналізувати нормативно-правову базу, що регулює порядок обліку фінансових результатів;
- охарактеризувати ключові показники фінансових результатів діяльності ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр.;
- дослідити практичні аспекти ведення обліку фінансових результатів на підприємстві та запропонувати напрями його вдосконалення;
- провести аудит формування та відображення фінансових результатів на прикладі ТОВ «Експогрант»;
- розглянути основні елементи системи внутрішнього аудиту фінансових результатів, що забезпечують достовірність обліку фінансових результатів.

Методи магістерського дослідження. Робота виконана з використанням загальнонаукових методів пізнання, зокрема аналізу, синтезу, індукції, дедукції, а також методів порівняння, графічного та табличного представлення інформації.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, наукові та навчально-методичні джерела вітчизняних учених, а також фінансова та статистична звітність ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки.

Практичне значення результатів магістерської роботи полягає у можливості використання керівництвом ТОВ «Експогрант» отриманих висновків і запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення обліку та аналізу фінансових результатів підприємства.

Апробація та публікація результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковані тези доповідей:

1. Жінчин М.В. Сучасні підходи до організації обліку фінансових результатів підприємства. *Облік, аналіз і контроль в системі управління суб'єктами економіки: тези доповідей X Міжнародної студентської наукової конференції* (Львів, 24 жовтня 2024 р.). Львів: В-во Львівської політехніки, 2024. С. 35-37.

2. Жінчин М.В. Роль внутрішнього аудиту фінансових результатів в ефективному управлінні підприємством. *Матеріали 76-ої науково-технічної конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України*. Львів: Видавництво НЛТУ України, 2024. С. 227-228.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність фінансових результатів

Результативність управлінських рішень значною мірою визначається якістю та достовірністю інформації про діяльність підприємства, зокрема про його фінансові результати. Позитивний підсумок діяльності є ключовим показником, адже саме завдяки отриманому прибутку компанія може розширювати виробничі потужності, створювати стимули для працівників та забезпечувати виплату дивідендів власникам. Для держави важливим підсумком діяльності підприємства виступає податок на прибуток, тоді як для інвесторів і власників – частина чистого прибутку, яка розподіляється на їхню користь. У сучасних умовах глобалізації економіки та загострення конкуренції фінансові результати набувають ще більшого значення. Прибуток або збиток виступають не лише відображенням ефективності управління, а й показником здатності підприємства адаптуватися до нових викликів, використовувати можливості ринку та забезпечувати стійкий розвиток у довгостроковій перспективі [45].

Фінансові результати мають важливе значення для оцінки ефективності роботи підприємства. Це пояснюється тим, що саме вони виступають основним джерелом формування додаткових коштів, які можуть бути спрямовані в оборот. Завдяки цьому компанія отримує можливість збільшувати масштаби виробничої та комерційної діяльності без залучення кредитних ресурсів, що, у свою чергу, сприяє підвищенню загальної результативності та ефективності господарювання.

Якісна організація обліку фінансових результатів, яка забезпечує правильне відображення господарських операцій та формування достовірної інформації про них, значною мірою залежить від чітко визначеного понятійного апарату. Водночас у науковій літературі існують різні підходи до розкриття змісту й сутності цього поняття, які відрізняються як за інтерпретацією, так і за рівнем

деталізації. У табл. 1.1 подано визначення терміну «фінансові результати», запропоновані українськими науковцями.

Таблиця 1.1

Трактування терміну «фінансові результати» українськими науковцями [35]

Автори	Трактування
Білик Т. О.	різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і за позитивного його результату представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки її ефективності
Бутинець Ф. Ф.	співставлення доходів і витрат підприємства відображених у звіті
Борисов А. Б.	виражений у грошовій формі економічний результат господарської діяльності підприємства, об'єднання, організації в цілому чи його окремих підрозділів
Вороніна О. О.	якісна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства та зокрема відображає значущість і сталість розвитку підприємства (з погляду отриманого доходу), впливовість на його фінансово-господарську діяльність чинників зовнішнього середовища (з погляду структури та обсягів витрат) і кількісно узагальнюється у вигляді прибутків (збитків), зміни власного капіталу, його окремих складових частин
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
Гринавцева О. В.	сума валового доходу від звичайної та надзвичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов'язаних із виконанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний проміжок часу
Лондар С. Л., Тимошенко О. В.	приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період
Мочерний С. В.	грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках
Опарін В. М., Худолій Л. М.	зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат
Патарідзе- Вишинська М. В.	узагальнює усі результати господарської діяльності та який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання
Пипко В. А.	економічний підсумок виробничої діяльності суб'єктів господарювання, що виражається у вартісній (грошовій) формі і є фінансовими результатами
Скалюк Р. В.	якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства

У законодавчо-нормативних документах поняття «фінансові результати» також трактується неоднозначно (табл. 1.2).

Трактування терміну «фінансові результати» в законодавчо-
нормативних документах

Джерело	Трактування
Господарський кодекс України [1]	показник фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань.
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]	сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. Подання фінансової звітності	загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного прибутку.

Аналіз чинної нормативно-правової бази України свідчить про те, що на законодавчому рівні відсутнє однозначне та чітке визначення сутності поняття «фінансові результати». У нормативних документах воно використовується, проте його зміст трактується опосередковано через інші категорії, такі як доходи, витрати, прибуток чи збиток. Це створює певні труднощі як у науковій площині, де існують різні підходи до розуміння цього терміну, так і на практиці, адже неоднозначність у визначеннях може призводити до відмінностей в інтерпретації та застосуванні норм. У результаті виникає потреба у подальшому вдосконаленні законодавства та розробці єдиного підходу до визначення сутності фінансових результатів, що сприятиме підвищенню прозорості й уніфікації облікових та аналітичних процесів на підприємствах.

На підхід до розуміння терміну «фінансові результати» впливає велика кількість чинників, зокрема [45]:

- 1) суспільно-політичного устрою держави;
- 2) предмета та рівня розвитку науки;
- 3) положень законодавчо-нормативних актів певного історичного етапу держави.

На рис. 1.1 відобразимо обліково-економічну характеристику категорії «фінансові результати» та підходи до його розуміння.

Рис. 1.1. Якісні характеристики фінансових результатів та актуальні підходи до трактування їх сутності [45]

Як бачимо, фінансові результати є важливим показником діяльності підприємства, який відображає не лише різницю між доходами та витратами, а й загальний економічний ефект від господарської діяльності. Вони формуються як у вигляді прибутку чи збитку, так і через зміну вартості активів та капіталу підприємства. Водночас фінансові результати мають важливі якісні характеристики: вони виступають критерієм оцінки ефективності та прибутковості, відображають економічну стабільність і рівень розвитку підприємства. Окрім того, вони є основою для підвищення ринкової вартості компанії та забезпечення джерел фінансування її виробничого, комерційного й соціального зростання.

Попри відмінності у трактуванні поняття «фінансові результати», у всіх підходах простежується спільна ідея: підсумок діяльності підприємства визначається співвідношенням між отриманими доходами та здійсненими витратами.

Саме порівняння цих показників узагальнюється у фінансовому результаті, який може проявлятися у вигляді прибутку, збитку або нульового результату.

Наведемо тлумачення українськими науковцями поняття «дохід» у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Трактування терміну «дохід» українськими вченими

Автори	Трактування
Бутинець Ф.Ф. [21]	Дохід є надходженням економічних і фінансових вигод, які з'являються в результаті функціонування підприємства як виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), дивідендів, гонорарів, відсотків, заохочувальних виплат та ін.
Ткаченко Н.М. [46]	Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)
Ганін В. І., Логвіненко К. В. [24]	Дохід – одна із основних форм накопичення фінансових ресурсів у вигляді грошових коштів. Вірогідний облік доходів є однією з найважливіших ділянок аналітичних дій. Визначає життєздатність підприємства, виявляє резерви підвищення ефективності виробництва, сприяє оцінці економічного стану діяльності та перспектив подальшого розвитку
Павликівська О.І., Марущак Л.І. [41]	Дохід підприємства – це сумарні надходження за певний період часу від здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства. Дохід – це будь-який процес, що приводить до збільшення активів
Камінська Т.Г. [29]	Доходами організації визнається збільшення економічних вигод протягом звітного періоду внаслідок надходження активів і/або підвищення їх вартості та/або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення капіталу організації, за винятком внесків власників
Костишин Н.С. [31]	Будь-яке надходження фінансових або матеріальних ресурсів (цінностей), які мають грошову оцінку; об'єднує економічний і бухгалтерський підходи до його визначення

Аналізуючи різні підходи українських науковців до трактування категорії «доходи», можна зробити висновок, що переважна більшість дослідників розглядає їх як економічні та фінансові вигоди. Водночас окремі автори підкреслюють тісний зв'язок доходів із активами підприємства або його капіталом, а також із рівнем ефективності виробничої діяльності.

Розглянувши трактування вітчизняних вчених поняття «дохід», наведемо тлумачення українськими науковцями категорії «витрати» (табл. 1.4).

Трактування терміну «витрати» українськими вченими

Автори	Трактування
Бутинець Ф. Ф. [21]	Витрати – це вираження в грошовій формі поточних витрат трудових, матеріальних, фінансових та інших видів ресурсів на виробництво продукції
Ткаченко Н. М. [46]	Витрати – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва теперішньому з відповідними на неї нарахуваннями та інші
Скрипник М. І. [44]	Витрати як економічна категорія – це грошові та матеріальні ресурси, які використані протягом певного періоду в господарському процесі підприємства, а також показник ефективності діяльності суб'єкта господарювання
Божко М. В. [19]	Процес використання підприємством ресурсів шляхом здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, що призводить до зменшення власного капіталу або збільшення зобов'язань
Круш П. В., Пашков С. І. [33]	Витрати – це достовірно оцінена частина затрат діяльності підприємства, яка призводить до зменшення економічної вигоди у вигляді збільшення зобов'язань або зменшення активів та співвідноситься з доходом підприємства, для отримання якого була здійснена у звітному періоді

Більшість дослідників погоджуються з тим, що витрати проявляються як у формі грошових, так і матеріальних ресурсів. Окремі науковці також акцентують увагу на їхньому формуванні у фінансовій та інвестиційній сферах. Водночас суттєвим у розкритті сутності витрат є розуміння їх як зменшення майбутніх економічних вигод підприємства.

Аналіз доходів і витрат як основних чинників формування прибутку підприємства відіграє важливу роль у системі комплексної оцінки результатів його діяльності. Узагальнюючи наукові підходи до тлумачення цих категорій, можна стверджувати, що фінансовий результат є багатограним і складним показником. Саме у вигляді прибутку доходи й витрати визначають основні напрями розвитку підприємства та виступають одним із ключових індикаторів ефективності його функціонування.

На формування фінансових результатів підприємства впливає широкий спектр чинників, які можна поділити на зовнішні та внутрішні [16]:

До зовнішніх чинників належать ті, що не залежать безпосередньо від самого підприємства, проте суттєво визначають умови його діяльності. Серед них

– форс-мажорні обставини, зокрема військові дії, що призводять до руйнування виробничих потужностей, порушення логістики та загальної економічної нестабільності. Важливу роль відіграють світові фінансові та економічні кризи, які формують кон'юнктуру ринку, впливають на рівень попиту й цінову політику. Значний вплив має й агробіокліматичний потенціал, зокрема географічне розташування, обсяг і якість природних ресурсів, що визначають можливості розвитку певних галузей. Додатково на фінансові результати впливають кредитна політика (доступність кредитних ресурсів, зниження процентних ставок, пільгове кредитування) і податкова система, як загальна, так і спрощена, що безпосередньо визначає фінансове навантаження на підприємство.

Що стосується внутрішніх чинників, то вони відображають управлінські та організаційні можливості самого підприємства. Одним із ключових є стратегія діяльності, яка передбачає планування розвитку на довгострокову перспективу з урахуванням наявних і потенційних ресурсів. Важливим аспектом є матеріально-технічне забезпечення – рівень оснащення технікою, якість матеріалів, оптимізація витрат і зниження собівартості продукції. Значний вплив має кадровий потенціал: кваліфікація працівників, рівень їхньої освіти та професійних навичок, що безпосередньо визначає продуктивність праці. Крім того, результати підприємства залежать від напрямів спеціалізації виробництва та можливостей диверсифікації, які забезпечують стабільність доходів за рахунок ширшого асортименту продукції. Важливу роль відіграє маркетингова діяльність, яка охоплює систему ціноутворення, просування продукції на ринку, а також налагодження ефективних зв'язків із контрагентами.

Отже, фінансові результати підприємства формуються під комплексним впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. Зовнішнє середовище визначає загальні умови функціонування та конкурентні можливості, тоді як внутрішні фактори пов'язані з ефективністю управління ресурсами та організацією виробничо-збутових процесів. Тому успішність підприємства залежить від уміння пристосовуватися до зовнішніх змін та одночасно максимально ефективно використовувати внутрішній потенціал.

1.2. Економіко-правовий аналіз нормативної бази з обліку і аудиту фінансових результатів

Правове регулювання відіграє ключову роль у забезпеченні впорядкованості та гармонізації суспільних відносин, адже саме воно виступає механізмом узгодження інтересів різних груп та учасників економічного життя. У контексті сучасних трансформацій і викликів, що стоять перед українською економікою та правовою системою, надзвичайно важливо розвивати законодавство таким чином, щоб воно стало надійним фундаментом для мінімізації можливих конфліктів і гарантією стабільності в суспільстві. Це особливо актуально у сфері господарської діяльності, де взаємодіють держава, бізнес і громадськість.

На сьогодні вже існує ціла низка нормативно-правових актів на національному рівні, а також міжнародних стандартів, які регламентують порядок ведення обліку та проведення аудиту фінансових результатів підприємств. Вони спрямовані на забезпечення прозорості, достовірності та уніфікації фінансової інформації, що дозволяє ефективно оцінювати діяльність господарюючих суб'єктів. Водночас розбіжності між окремими документами та відсутність чітко закріплених підходів у вітчизняному законодавстві створюють певні труднощі для практичного застосування норм.

Наведемо законодавчо-нормативну базу з обліку й аудиту фінансових результатів у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Законодавчо-нормативна база з обліку і аудиту фінансових результатів

Нормативний документ	Короткий зміст
1	2
Господарський кодекс України [1]	визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання
Податковий кодекс [2]	регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і

1	2
	обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]	визначає правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
Закон України Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність [4]	визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні
Міжнародні стандарти аудиту [15]	розроблено професійні вимоги до аудиту на міжнародному та соціальному рівні
НПС)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]	визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів
НПС)БО 11 «Зобов'язання» [6]	визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності
НПС)БО 15 «Дохід» [7]	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства і її розкриття у фінансовій звітності
НПС)БО 16 «Витрати» [8]	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності
НПС)БО 17 «Податок на прибуток» [9]	визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [10]	встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємствами
Порядок представлення фінансової звітності [11]	визначає порядок, загальні вимоги і строки представлення фінансової звітності юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [13]	встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій

З табл. 1.5, можна зробити висновок, що наразі бракує єдиного методичного підходу до організації обліку й аудиту фінансових результатів. Це усклад-

нює роботу підприємств і аудиторів, оскільки змушує їх адаптуватися до різних вимог і шукати компромісні рішення.

У перспективі важливим завданням є розробка комплексного та уніфікованого методичного інструментарію, який би поєднав міжнародні стандарти з особливостями національної економіки, що дозволить не лише спростити практику обліку й аудиту, а й підвищити якість фінансової звітності та довіру до неї з боку всіх зацікавлених користувачів.

Протягом останніх десятиліть українське законодавство у сфері бухгалтерського обліку зазнало суттєвих змін, спрямованих на гармонізацію національних норм із міжнародними стандартами. Це зближення особливо чітко прослідковується у підходах до організації обліку доходів – одного з ключових елементів фінансових результатів підприємства. Саме доходи формують основу прибутковості та є головним показником ефективності господарської діяльності (табл. 1.6) [39].

Таблиця 1.6

Порівняльна характеристика МСБО 18 та НП(С)БО 15

Ознака	НП(С)БО 15 «Дохід»	МСБО 18 «Дохід»
1	2	3
Визначення поняття «дохід»	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка може бути достовірно визначена.	Дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу.
Оцінка доходу	Дохід має оцінюватися в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню.	Дохід має оцінюватися за справедливою вартістю компенсації, яка була отримана або підлягає отриманню.
Класифікація доходів	1) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); 3) інші операційні доходи; 4) фінансові доходи; 5) інші доходи.	1) дохід від продажу товарів; 2) дохід від надання послуг; 3) відсотки; 4) роялті; 5) дивіденди.

1	2	3
Розкриття інформації	Суб'єкт господарювання має розкрити: 1) облікову політику щодо визнання доходу, включаючи спосіб визначення ступеня завершеності робіт, послуг, дохід від виконання і надання яких визнається за ступенем завершеності; 2) розподіл доходу за кожною групою доходів; 3) суму доходу за бартерними контрактами в розподілі за групами доходів; 4) частку доходу за бартерними контрактами з пов'язаними сторонами.	Суб'єкт господарювання має розкрити: 1) облікові політики, прийняті для визнання доходу, включаючи методи, які застосовуються для визначення ступеня завершеності операцій, що передбачають надання послуг; 2) суму кожної суттєвої категорії доходу, визнаного протягом певного періоду, включаючи дохід, отриманий від: продажу товарів; надання послуг; відсотків; роялті; дивідендів; 3) суму доходу, який виникає від обміну товарів або послуг, що включено до кожної суттєвої категорії доходу.

І міжнародні, і національні стандарти бухгалтерського обліку дотримуються подібних принципів у визнанні, оцінці та відображенні доходів у фінансовій звітності. Це забезпечує прозорість, зіставність та достовірність фінансових показників, що, своєю чергою, дозволяє користувачам фінансової інформації – власникам, інвесторам, кредиторам – приймати обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, правильне відображення доходів є не лише технічним аспектом обліку, а й визначальним чинником у формуванні реальних фінансових результатів підприємства.

Висновки до розділу 1

Фінансовий результат є багатогранною та водночас визначальною економічною категорією. У вигляді прибутку він виступає основною метою функціонування підприємства на ринку та одним із головних показників, що характеризує рівень ефективності його господарської діяльності. Відомості про фінансові результати відображаються у звітності підприємства й слугують основою для оцінки рентабельності, фінансової стійкості та здатності виконувати зо-

бов'язання. Саме ці дані забезпечують керівництво необхідною інформацією для ухвалення управлінських рішень щодо використання та розподілу прибутку, що має важливе значення для розвитку та зміцнення позицій підприємства.

Сучасне правове регулювання у сфері обліку та аудиту фінансових результатів залишається фрагментарним і недостатньо узгодженим, що створює низку проблем у його практичному застосуванні. Відсутність єдиної методичної бази знижує ефективність контролю та ускладнює забезпечення прозорості фінансової інформації. Разом із тим гармонізація національних норм із міжнародними стандартами та розробка комплексного підходу до методики обліку й аудиту здатні стати основою для підвищення якості фінансової звітності, зміцнення довіри інвесторів і забезпечення стабільності економічного середовища.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «Експогрант»

ТОВ «Експогрант» розпочало свою діяльність у 2010 році в місті Яворів Львівської області. З моменту створення підприємство послідовно розвивається, розширюючи сфери своєї господарської активності та формуючи стабільну позицію на ринку. Основним напрямом діяльності є надання послуг вантажних автомобільних перевезень (КВЕД 49.41), однак компанія також здійснює низку інших видів комерційної та посередницької діяльності, що дозволяє їй забезпечувати комплексне обслуговування клієнтів і партнерів.

До додаткових напрямів належать ТОВ «Експогрант»:

46.12 – посередницька діяльність у торгівлі паливними матеріалами, металами, рудами та хімічною промисловою продукцією;

46.13 – посередництво в торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та виробами санітарно-технічного призначення;

46.90 – неспеціалізована оптова торгівля;

47.19 – роздрібна торгівля у неспеціалізованих магазинах;

52.29 – надання допоміжних послуг у сфері транспорту;

77.12 – оренда вантажних автомобілів;

82.99 – надання інших комерційних та ділових послуг.

Основною метою функціонування ТОВ «Експогрант» є отримання прибутку та створення економічної цінності для власників і партнерів, а також формування стабільної конкурентної позиції на внутрішньому ринку. Підприємство створене і здійснює свою діяльність у повній відповідності до норм чинного законодавства України, керується Статутом, а також внутрішніми регламентами та нормативними документами.

Майновий комплекс товариства включає основні засоби, оборотні активи, матеріальні ресурси та інші цінності, які перебувають у власності компанії та відображаються у бухгалтерському балансі. Усе майно, вироблена продукція, доходи від господарської діяльності та інші результати діяльності належать ТОВ «Експогрант» на правах власності відповідно до законодавства України, зокрема згідно з положеннями Закону України «Про власність».

Компанія забезпечує ведення бухгалтерського обліку, складає фінансову, податкову та статистичну звітність у встановлені законодавством строки, несе відповідальність за достовірність і своєчасність подання звітних даних до державних органів.

В умовах сучасної ринкової економіки України діяльність підприємств супроводжується високим рівнем відповідальності та необхідністю оперативного ухвалення управлінських рішень, від якості яких залежить стабільність та конкурентоспроможність на ринку. Для ТОВ «Експогрант» одним із ключових чинників успіху є систематичний моніторинг власного фінансового стану, оцінка ліквідності, платоспроможності та ефективності використання ресурсів. Такий підхід дозволяє підприємству своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, запобігати фінансовим ризикам і забезпечувати стабільний розвиток.

Компанія прагне не лише до збереження фінансової стійкості, а й до розширення спектра послуг, оптимізації внутрішніх бізнес-процесів та зміцнення партнерських відносин. Особлива увага приділяється підвищенню якості обслуговування клієнтів, впровадженню сучасних методів управління та раціональному використанню ресурсів. Усе це створює умови для довгострокового зростання, підвищення конкурентних переваг і формування позитивного іміджу на ринку транспортно-логістичних та комерційних послуг.

Проаналізуємо фінансово-господарську діяльність ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр. Насамперед здійснимо горизонтальний аналіз балансу ТОВ «Експогрант» на основі даних, відображених у табл. 2.1.

Горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки

Показники	Значення (тис. грн.)			Відхилення			
	2022	2023	2024	абсолютне (+,-)		відносне, %	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Актив							
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	-	-	8,4	-	+8,4	-	-
Основні засоби	913,0	3628,8	4868,2	+2715,8	+1239,4	397,5	134,2
Усього за розділом I	913,0	3628,8	4876,6	+2715,8	+1247,8	397,5	134,4
II. Оборотні активи							
Запаси	604,1	207,0	110,0	-397,1	-97,0	34,3	53,1
Поточна дебіторська заборгованість	725,3	3734,5	337,5	+3009,2	-3397,0	514,9	9,0
Гроші та їх еквіваленти	2341,9	161,0	223,0	-2180,9	+62,0	6,9	138,5
Інші оборотні активи	366,4	449,0	-	+82,6	-449,0	122,5	0,0
Усього за розділом II	4037,7	4551,5	670,5	+513,8	-3881,0	112,7	14,7
Баланс	4950,7	8180,3	5547,1	+3229,6	-2633,2	165,2	67,8
Пасив							
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	1,0	1,0	1,0	-	-	100,0	100,0
Нерозподілений прибуток	4267,9	7310,9	5467,0	+3043,0	-1843,9	171,3	74,8
Усього за розділом I	4268,9	7311,9	5468,0	+3043,0	-1843,9	171,3	74,8
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	356,3	154,0	0,0	-202,3	-154,0	43,2	0,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	325,5	714,4	79,1	+388,9	-635,3	219,5	11,1
Усього за розділом III	681,8	868,4	79,1	+186,6	-789,3	127,4	9,1
Баланс	4950,7	8180,3	5547,1	+3229,6	-2633,2	165,2	67,8

Дані табл. 2.1 свідчать, що необоротні активи ТОВ «Експогрант» зросли майже у 5,3 рази у 2023 р. порівняно з 2022 р. (+2715,8 тис. грн.) і ще на 34,4 % у 2024 р. Основний приріст відбувся за рахунок збільшення вартості основних

засобів, що свідчить про активні інвестиції у виробничу базу. Оборотні активи ТОВ «Експогрант» показали різку зміну: у 2023 р. зросли на 12,7 %, але вже у 2024 р. скоротилися майже у 7 разів. Основними факторами є:

- зменшення дебіторської заборгованості (з 3734,5 до 337,5 тис. грн.),
- скорочення запасів (з 604,1 до 110,0 тис. грн.),
- коливання грошових коштів (різке падіння у 2023 р. і часткове відновлення у 2024 р.).

Власний капітал ТОВ «Експогрант» суттєво зріс у 2023 р. (+3043,0 тис. грн.), але у 2024 р. скоротився на 25,2 %. Це зумовлено змінами у величині нерозподіленого прибутку. Поточні зобов'язання ТОВ «Експогрант» у 2023 р. зросли на 27,4 %, однак у 2024 р. скоротилися більш ніж у 10 разів (–789,3 тис. грн.). Це пояснюється ліквідацією заборгованості перед постачальниками та значним зменшенням кредиторської заборгованості за розрахунками.

Для наочності відобразимо динаміку необоротних та оборотних активів товариства за 2022-2024 рр. на рис. 2.1.

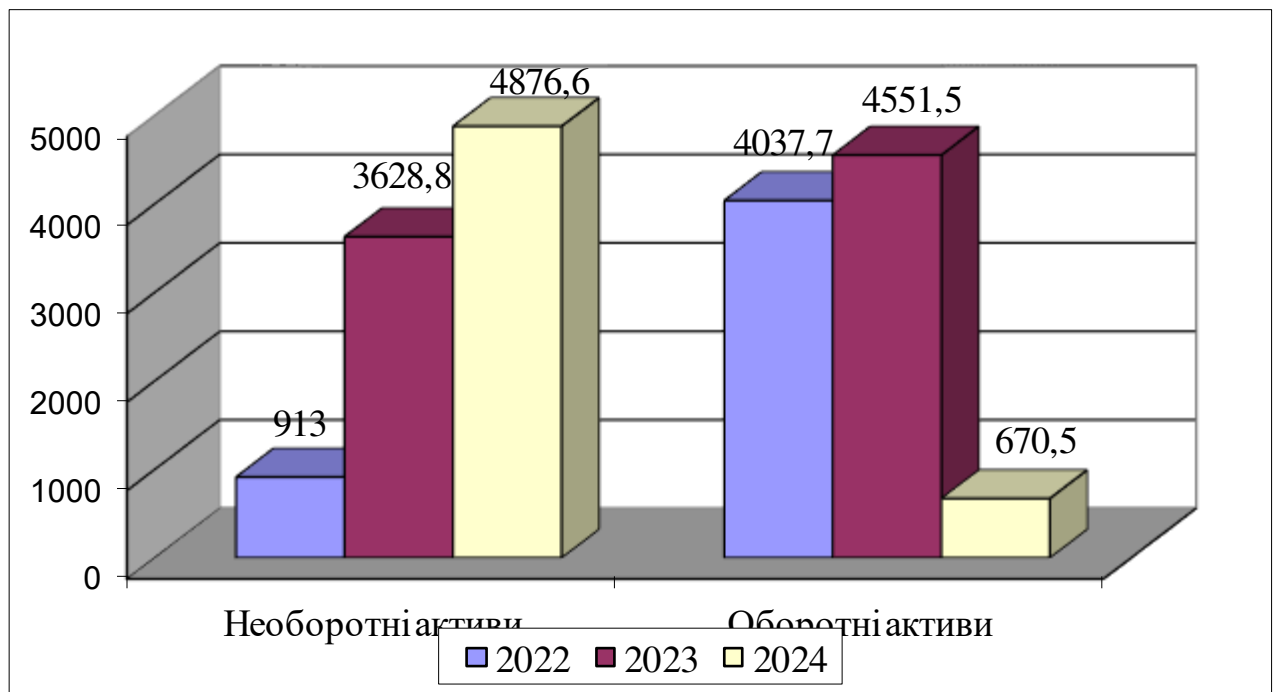

Рис. 2.1. Динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр.

Вертикальний аналіз активу Балансу ТОВ «Експогрант» проведемо на основі даних, відображених у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Вертикальний аналіз Балансу
ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки

Показники	Значення (тис. грн.)			Відхилення			
	2022	2023	2024	абсолютне (+,-)		відносне, %	
				2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Актив							
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	0,0	0,0	0,2	-	+0,2	-	-
Основні засоби	100,0	100,0	99,8	-	-0,2	100,0	99,8
Усього за розділом I	18,4	44,4	87,9	+25,9	+43,6	240,5	198,2
II. Оборотні активи							
Запаси	15,0	4,5	16,4	-10,4	+11,9	30,4	360,7
Поточна дебіторська заборгованість	18,0	82,0	50,3	+64,1	-31,7	456,8	61,3
Гроші та їх еквіваленти	58,0	3,5	33,3	-54,5	+29,7	6,1	940,2
Інші оборотні активи	9,1	9,9	-	+0,8	-9,9	108,7	0,0
Усього за розділом II	81,6	55,6	12,1	-25,9	-43,6	68,2	21,7
Баланс	100,0	100,0	100,0	-	-	-	-
Пасив							
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	0,02	0,01	0,02	-0,01	-	58,38	133,72
Нерозподілений прибуток	99,98	99,99	99,98	+0,01	-	100,0	100,0
Усього за розділом I	86,2	89,4	98,6	-3,2	-9,2	103,7	110,3
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	52,3	17,7	0,0	-34,5	-17,7	33,9	0,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	47,7	82,3	100,0	-34,5	-17,7	172,3	121,6
Усього за розділом III	13,8	10,6	1,4	-3,2	-9,2	77,1	13,4
Баланс	100,0	100,0	100,0	-	-	-	-

Дані табл. 2.2 свідчать, що у 2022 році баланс ТОВ «Експогрант» формувався переважно за рахунок оборотних активів (81,6 %), тоді як необоротні становили лише 18,4 %. Це вказує на високу мобільність ресурсів. У 2023 році структура активів ТОВ «Експогрант» суттєво змінилася: частка необоротних активів зросла більш ніж удвічі (44,4 %), що пояснюється збільшенням основних засобів, а питома вага оборотних активів скоротилася до 55,6 %. У 2024 році баланс ТОВ «Експогрант» майже повністю переорієнтувався на необоротні активи (87,9 %), тоді як оборотні активи знизилися до 12,1 %. Це свідчить про концентрацію коштів у довгострокових інвестиціях і різке зменшення ліквідних ресурсів.

Щодо пасивів товариства, то бачимо, що власний капітал був основним джерелом фінансування протягом 2022-2024 рр. Його частка зросла з 86,2 % у 2022 р. до 98,6 % у 2024 р., що говорить про високу фінансову незалежність підприємства. Поточні зобов'язання ТОВ «Експогрант» у 2022 р. склали 13,8%, у 2023 р. скоротилися до 10,6 %, а у 2024 р. знизилися до 1,4 %, що означає зменшення залежності від кредиторів та зміцнення фінансової бази.

Для наочності покажемо графіки, які показують зміни у структурі активів та пасивів ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр. (рис. 2.2 і рис. 2.3).

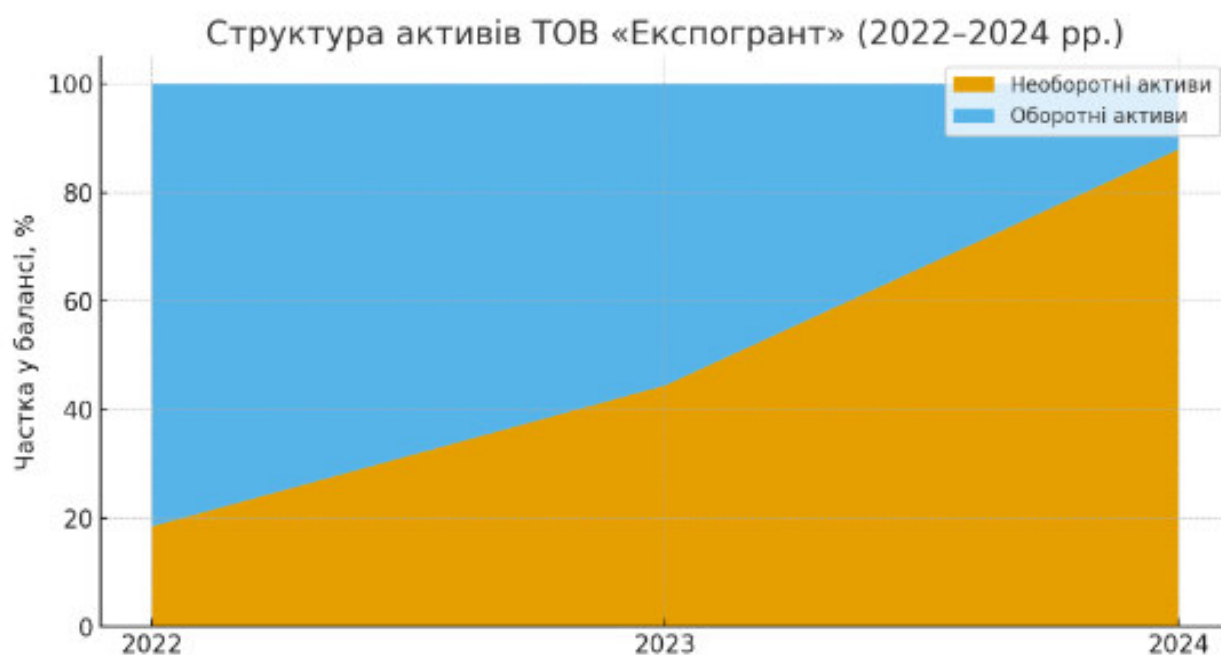

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр.

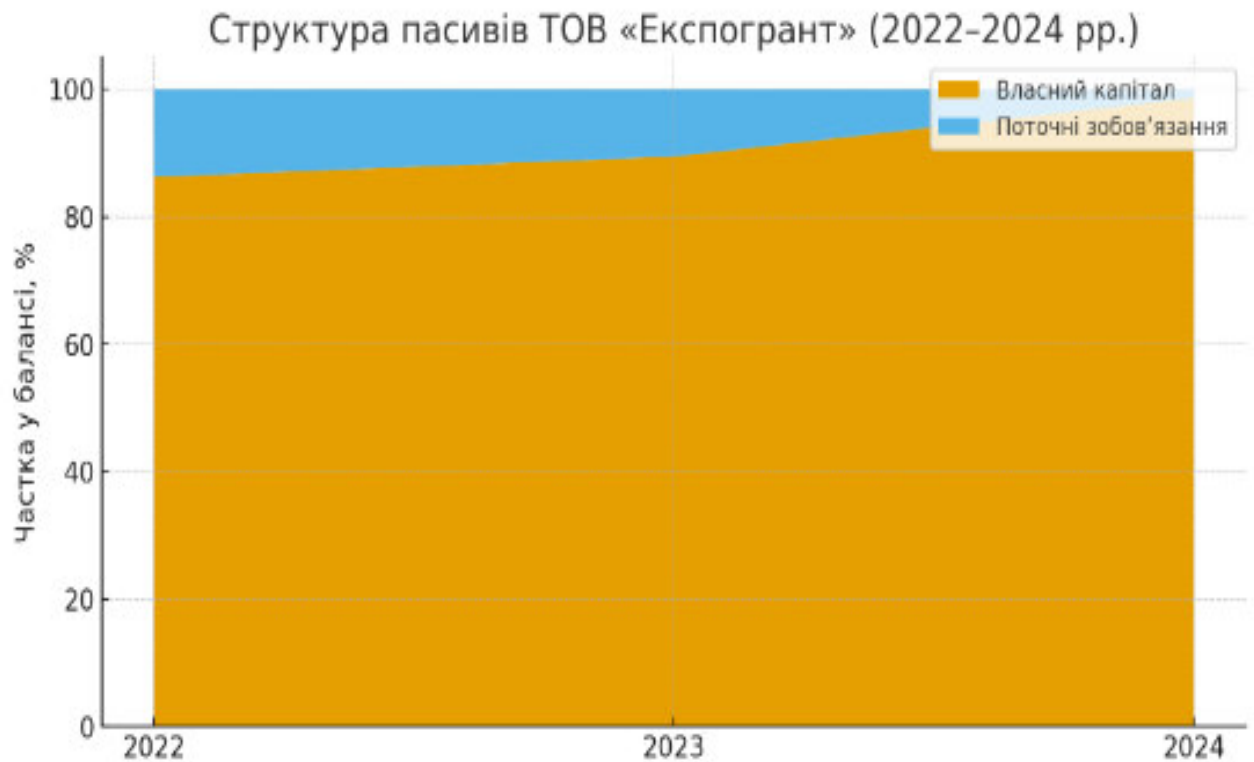

Рис. 2.3. Структура пасивів ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр.

Наочно бачимо з цих рисунків зростання частки необоротних активів та власного капіталу ТОВ «Експогрант», а також зменшення оборотних коштів і зобов'язань.

Важливим інструментом управління та планування діяльності підприємства є аналіз фінансових результатів підприємства, який дає змогу оцінити ефективність використання ресурсів, визначити рівень прибутковості, виявити основні джерела доходів та витрат, а також оцінити фінансову стабільність компанії. Завдяки регулярному аналізу керівництво отримує можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення, своєчасно реагувати на негативні тенденції та оптимізувати фінансові потоки.

Такі дані є важливими для інвесторів, банків та партнерів, оскільки вони демонструють прозорість діяльності підприємства та його здатність до сталого розвитку.

Проведемо такий аналіз на основі даних, наведених у табл. 2.3.

Динаміка формування фінансових результатів за 2022-2024 роки

Показники	Значення (тис. грн.)			Відхилення	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Чистий дохід від реалізації продукції	27912,4	74218,4	27020	+46306	-47198,4
Собівартість реалізованої продукції	25272,5	65636,4	22650	+40363,9	-42986,4
Валовий прибуток	2639,9	8582	4370	+5942,1	-4212
Інші операційні витрати	1089,2	4871	2569,4	+3781,8	-2301,6
Фінансовий результат до оподаткування	1550,7	3711	1800,6	+2160,3	-1910,4
Витрати (дохід) з податку на прибуток	279,3	668	324,3	+388,7	-343,7
Чистий фінансовий результат: прибуток	1271,4	3043	1476,3	+1771,6	-1566,7

Динаміка фінансових результатів ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки свідчить про значні коливання показників. У 2023 році спостерігався різкий ріст чистого доходу від реалізації та валового прибутку, що свідчить про активне нарощування продажів і покращення ефективності виробництва порівняно з 2022 роком. Однак у 2024 році показники різко знизились майже до рівня 2022 року, що може свідчити про падіння попиту або збільшення витрат, пов'язаних із виробництвом і операційною діяльністю. Аналогічна тенденція простежується і за чистим прибутком ТОВ «Експогрант»: значне зростання у 2023 році та спад у 2024 році. Загалом динаміка свідчить про високу циклічність діяльності ТОВ «Експогрант» та необхідність стабілізації фінансових потоків для забезпечення сталого розвитку.

Елементом оцінки здатності підприємства ефективно функціонувати та виконувати свої фінансові зобов'язання у довгостроковій перспективі є аналіз показників фінансової стійкості. Він дозволяє виявити рівень ліквідності, співвідношення власного та позикового капіталу, а також потенційні ризики неплатоспроможності. Завдяки регулярному моніторингу фінансової стійкості керівництво отримує змогу своєчасно коригувати стратегію розвитку, оптимізувати структуру капіталу та забезпечувати стабільність діяльності навіть за умов економічної нестабільності. Такі показники є важливими для інвесторів, банків та

партнерів, оскільки демонструють надійність підприємства та його здатність до довгострокового зростання. Проаналізуємо показники фінансової стійкості ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки

Показники	Нормативне значення	Значення			Відхилення			
		Роки			абсолютне (+,-)		відносне, %	
		2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Коефіцієнт автономії	> 0,5	0,86	0,89	0,99	+0,03	+0,09	103,7	110,3
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 0,7	0,86	0,89	0,99	+0,03	+0,09	103,7	110,3
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,4-0,6	0,79	0,50	0,11	-0,28	-0,40	64,1	21,5
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	> 0,5	0,79	0,50	0,11	-0,28	-0,40	64,1	21,5
Коефіцієнт фінансової стабільності	> 1	6,26	8,42	69,13	+2,16	+60,71	134,5	821,0
Показник фінансового левериджу	< 0,5	0,16	0,12	0,01	-0,04	-0,10	74,4	12,2

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 роки показує загалом позитивну тенденцію в частині автономії та стабільності. Коефіцієнти автономії та фінансової стійкості поступово зростали, перевищуючи нормативні значення, що свідчить про зміцнення власного капіталу та здатність підприємства фінансувати діяльність за рахунок власних ресурсів. Водночас показники маневреності власних і робочого капіталу різко знизились, що вказує на обмежену гнучкість у використанні активів для оперативного реагування на зміни ринку. Коефіцієнт фінансової стабільності значно зріс у 2024 році, демонструючи високий рівень забезпеченості активів власними джерелами фінансування, а фінансовий леверидж зменшився, що свідчить про зниження залежності від позикових коштів.

Загалом ТОВ «Експогрант» залишається фінансово стійкою, проте зменшення маневреності потребує уваги для підтримки оперативної гнучкості.

Однією з важливих передумов забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства є його ділова активність, яка безпосередньо залежить від фінансової стійкості. Проаналізуємо показники, які характеризують ділову активність на основі даних, відображених у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ділової активності ТОВ «Експогрант»

Показники	Значення			Відхилення			
	Роки			абсолютне (+, -)		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Загальний коефіцієнт оборотності	5,6	9,1	4,9	+3,4	-4,2	160,9	53,7
Середній період обороту активів	64,7	40,2	74,9	-24,5	34,7	62,1	186,3
Оборотність запасів	46,2	358,5	245,6	+312,3	-112,9	776,0	68,5
Середній період обороту запасів	7,9	1,0	1,5	-6,9	+0,5	12,9	146,0
Оборотність дебіторської заборгованості	38,5	19,9	80,1	-18,6	+60,2	51,6	402,8
Середній період погашення дебіторської заборгованості	9,5	18,4	4,6	+8,9	-13,8	193,6	24,8
Оборотність власних коштів	6,5	10,2	4,9	+3,6	-5,2	155,2	48,7
Середній період обороту власних коштів	55,8	36,0	73,9	-19,9	+37,9	64,4	205,4

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр. свідчить про значну нестабільність у використанні ресурсів підприємства. У 2023 році спостерігалось суттєве зростання загальної оборотності активів і власних коштів, що свідчить про підвищену ефективність використання ресурсів та прискорення обігу капіталу. Водночас у 2024 році ці показники різко знизилися, майже повернувшись до рівня 2022 року, що вказує на уповільнення обігу активів та зниження інтенсивності господарської діяльності ТОВ «Експогрант». Аналогічна динаміка простежується й у оборотності запасів та дебіторської заборгованості: після значного покращення у 2023 році відбувся їх спад у 2024

році, що свідчить про зменшення швидкості реалізації продукції та ефективності управління дебіторськими коштами. Загалом ділова активність ТОВ «Експогрант» залишається циклічною, і для забезпечення стабільного розвитку необхідно оптимізувати обіг активів і контроль за запасами та дебіторською заборгованістю.

Аналіз рентабельності дозволяє оцінити ефективність використання капіталу, активів і витрат, визначити рівень окупності вкладених інвестицій, прослідкувати тенденції фінансових результатів у динаміці, а також здійснити порівняльний аналіз з конкурентами та середньогалузевими показниками. З огляду на це, проаналізуємо показники рентабельності товариства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Показники рентабельності ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр.

Показники	Значення			Відхилення			
	Роки			абсолютне (+,-)		відносне, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Рентабельність сукупного капіталу ROA	31,3	45,4	32,5	+14,0	-12,9	144,8	71,6
Рентабельність власного капіталу ROE	29,8	41,6	27,0	+11,8	-14,6	139,7	64,9
Чиста рентабельність продаж	4,6	4,1	5,5	-0,5	+1,4	90,0	133,3
Операційна рентабельність продаж	5,6	5,0	6,7	-0,6	+1,7	90,0	133,3
Чиста рентабельність виробництва	9,5	11,6	16,2	+2,1	+4,6	122,3	139,9
Валова рентабельність виробництва	5,0	4,6	6,5	-0,4	+1,9	92,2	140,6
Рентабельність перманентного капіталу	10,4	13,1	19,3	+2,6	+6,2	125,2	147,6

Аналіз показників рентабельності ТОВ «Експогрант» за 2022-2024 рр. показує, що ефективність використання капіталу та виробничих ресурсів компанії залишалася на високому рівні, проте з певними коливаннями. У 2023 році рентабельність сукупного та власного капіталу (ROA і ROE) значно зросла порівняно з 2022 роком, що свідчить про більш ефективне використання активів та збільшення прибутковості для власників. У 2024 році ці показники дещо знизи-

лися, але залишилися достатньо високими, демонструючи стабільну здатність підприємства генерувати прибуток. Показники рентабельності продажів та виробництва ТОВ «Експогрант» мають позитивну динаміку: чиста, операційна та валова рентабельність зросли у 2024 році, що свідчить про покращення ефективності виробничих процесів та контролю витрат. Загалом рентабельність ТОВ «Експогрант» залишається достатньо високою, що підтверджує його здатність забезпечувати прибуткову діяльність і підтримувати фінансову стабільність.

Щоб підвищити рентабельність, підприємство може зосередитися на оптимізації витрат і підвищенні ефективності виробничих процесів. Важливо аналізувати структуру собівартості продукції, шукати шляхи зменшення непотрібних витрат та впроваджувати сучасні технології для автоматизації процесів. Паралельно ТОВ «Експогрант» варто розширювати ринки збуту, диверсифікувати продукцію і підвищувати цінність пропозицій для клієнтів, що дозволить збільшити доходи без пропорційного зростання витрат.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку фінансових результатів

Фінансовий результат, як відомо, може проявлятися як у формі прибутку, так і у вигляді збитку. Прибутковість господарської діяльності виступає ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та безпеки підприємства. Саме за рахунок прибутку підприємство має можливість збільшувати власний капітал, формувати резервні фонди, покривати можливі ризики, інвестувати у розвиток та модернізацію виробництва. Прибуток є головним стимулом функціонування та розвитку ринкової економіки, адже його високий рівень робить підприємство й галузь загалом привабливими для інвесторів, сприяючи переміщенню капіталів у найбільш вигідні сфери.

Відповідно до Плану рахунків [13], фінансові результати визначаються за кожним видом діяльності окремо. Для цього застосовується система доходів та

витрат, що враховуються за принципами нарахування і відповідності. Завдяки такому підходу, а також високому рівню деталізації показників, створюється зручна й прозора система обліку. Вона дозволяє формувати достовірну фінансову звітність, яка є зрозумілою для користувачів та максимально корисною для прийняття ефективних управлінських рішень

Облік фінансових результатів підприємства ведеться на рахунку 79 «Фінансові результати», який слугує основним інструментом узагальнення інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки. На цьому рахунку відображаються всі фінансові показники діяльності підприємства, що в аналітичному обліку деталізуються залежно від їхнього характеру та джерела виникнення. Це дозволяє сформувати чітку картину кінцевого фінансового результату, який є базою для подальшого аналізу та ухвалення управлінських рішень [49].

Рахунок 79 «Фінансові результати» використовується лише для накопичення та групування інформації в обліку протягом звітного періоду і наприкінці закривається, не маючи залишку. Натомість рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» є пасивним і його сальдо переноситься у Баланс (Звіт про фінансовий стан), відображаючи підсумкову величину фінансових результатів підприємства. Такий підхід забезпечує прозорість та чіткість у відображенні господарських операцій, що впливають на капітал підприємства [13].

Структура рахунку 79 «Фінансові результати» передбачає наявність трьох субрахунків [13]:

791 «Результат операційної діяльності»;

792 «Результат фінансових операцій»;

793 «Результат іншої діяльності».

Такий підхід дає змогу деталізувати джерела формування фінансових результатів, виокремивши їх залежно від видів діяльності та отримати комплексне уявлення про фінансові підсумки діяльності підприємства, а також забезпечує основу для складання достовірної фінансової звітності та оцінки ефективності господарювання (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Схема організації обліку фінансових результатів [37]

Аналітичний облік фінансових результатів на підприємстві повинен будуватися з урахуванням особливостей його функціонування, зокрема структури операційної та іншої діяльності, а також вимог до формування фінансової звітності. Саме на основі показників окремих статей звітності визначається кінцевий фінансовий підсумок – прибуток або збиток за певний звітний період [22].

Організація обліку фінансових результатів потребує від бухгалтерів високого рівня професійних знань, уважності та вміння застосовувати сучасні методики обліку. Від правильності та точності відображення прибутків і збитків залежить достовірність фінансової звітності, що є важливою не лише для керівництва підприємства, а й для інвесторів, кредиторів, державних органів. Облік

фінансових результатів виконує подвійну роль: з одного боку, він є інструментом контролю й оцінки результативності діяльності, а з іншого – засобом забезпечення прозорості та підвищення довіри до підприємства на ринку.

Основні бухгалтерські проведення, які складаються при визначенні фінансового результату наведені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Відображення в обліку господарських операцій щодо визначення фінансового результату [22]

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Списано адміністративні витрати на фінансові результати	791	92
2	Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93
3	Списано собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на фінансові результати	791	90
4	Списано дохід від реалізації на фінансові результати	701	791
5	Списано інші операційні доходи на фінансові результати	71	791
6	Списано фінансовий результат операційної діяльності	791	441

Для суб'єктів малого бізнесу, до яких належить і ТОВ «Експогрант», процедура визначення фінансових результатів є спрощеною, оскільки в ній не враховується частина показників, які обов'язково розраховуються на великих підприємствах.

Облік і відображення результатів господарської діяльності малих підприємств спрямовані на задоволення інформаційних потреб усіх груп користувачів фінансової звітності. Проте на практиці ця інформація часто подається з певними відхиленнями, адже порядок розрахунку фінансових результатів може відрізнятися залежно від обраної підприємством облікової політики. Це робить систему менш уніфікованою, але водночас дозволяє адаптувати її до специфіки діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

2.3. Пріоритетні напрями удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах

Фінансові результати відображають реальну ефективність діяльності підприємства та визначають його здатність розвиватися, залучати інвестиції й залишатися конкурентоспроможним. У сучасних умовах конкуренції та нестабільності економічного середовища саме якісно організований облік дозволяє підприємству реально оцінити свої фінансові результати діяльності, що є основою для прийняття управлінських рішень і планування подальшого розвитку.

Пріоритетні напрями удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах можна окреслити так (рис. 2.5):

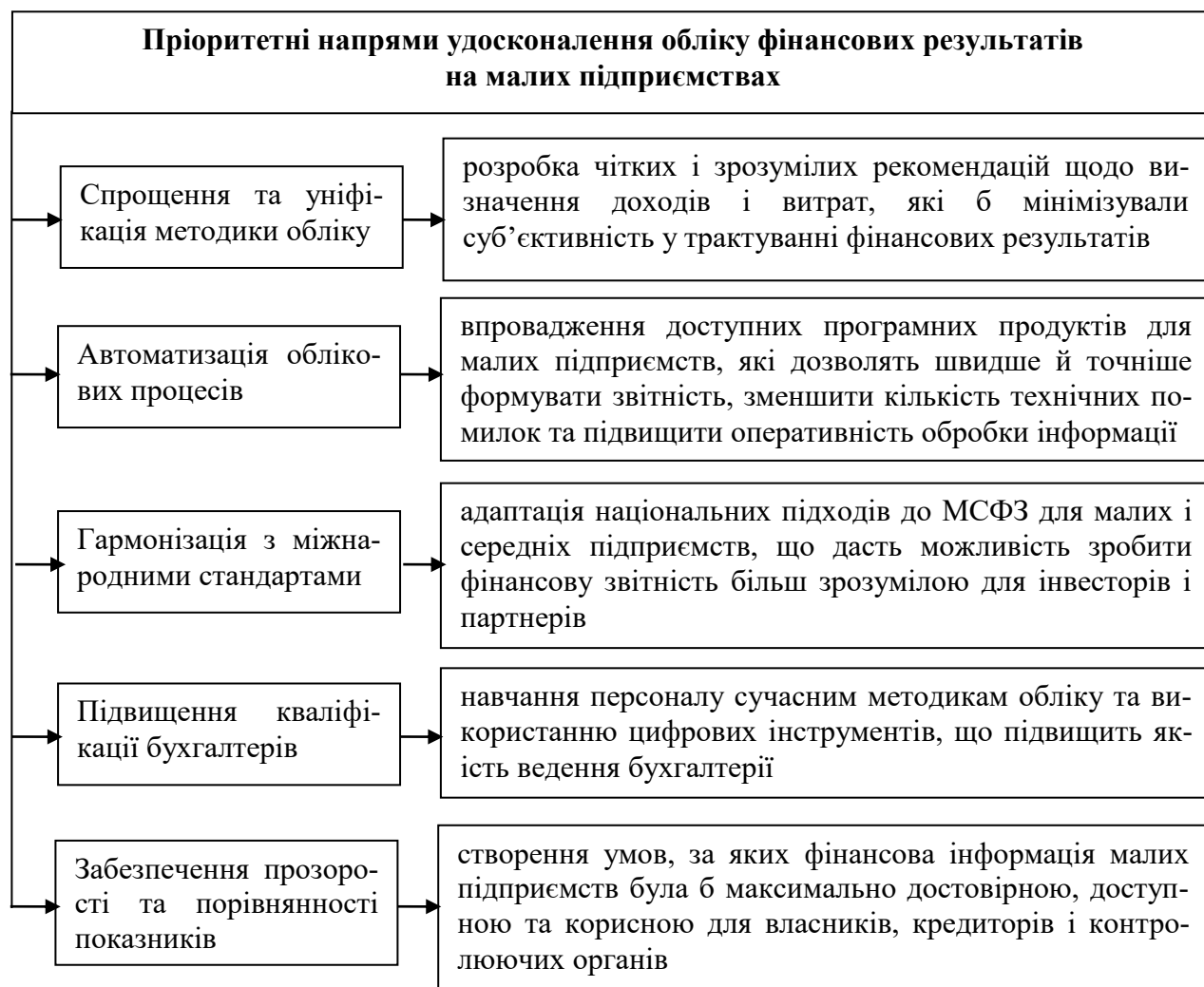

Рис. 2.5. Пріоритетні напрями удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах

Для малих підприємств особливо актуально мати прості та чіткі правила визначення фінансових результатів. Наявність зрозумілої методики дозволяє мінімізувати ризики неправильного трактування доходів і витрат та полегшує процес ведення обліку навіть за обмежених кадрових і фінансових ресурсів. Чітка система сприяє не лише зменшенню помилок у звітності, а й створює однакові умови для всіх підприємств, що робить їхні фінансові показники більш зіставними. Уніфікація методики обліку дозволяє уникнути суб'єктивності у відображенні фінансових результатів, що, своєю чергою, підвищує рівень довіри з боку інвесторів, партнерів і контролюючих органів. Вона створює умови для прозорого ведення бізнесу та спрощує аналіз діяльності підприємства, забезпечуючи стабільність прийняття управлінських рішень. Таким чином, спрощення та уніфікація методики обліку є базовим кроком у напрямі вдосконалення фінансової системи малих підприємств [18].

Автоматизація обліку відкриває для малих підприємств широкі можливості щодо підвищення ефективності облікових операцій. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє скоротити час на складання звітності, уникнути технічних помилок та забезпечити швидший доступ до потрібних даних. Це особливо важливо для підприємств із невеликим штатом бухгалтерів, адже автоматизовані системи значно зменшують навантаження на персонал. Окрім того, автоматизація сприяє підвищенню рівня контролю за фінансовими операціями, оскільки всі дані зберігаються у єдиній системі й доступні для аналізу у будь-який момент, що дасть змогу підвищити якість управління, забезпечує прозорість і дозволяє керівництву оперативно реагувати на зміни у фінансових показниках. У результаті автоматизація не лише оптимізує процес обліку, але й виступає інструментом зміцнення конкурентоспроможності.

Одним із важливих напрямів удосконалення обліку на малих підприємствах є адаптація до міжнародних стандартів фінансової звітності. Це дозволяє зробити фінансову інформацію більш зрозумілою та прийнятною для іноземних інвесторів і партнерів, що підвищує довіру до підприємства. Крім того, гармонізація допомагає уникати подвійного трактування фінансових результатів у

випадках співпраці з міжнародними структурами. Запровадження МСФЗ для малих і середніх підприємств сприяє формуванню єдиних підходів до ведення обліку, що забезпечує зіставність показників на глобальному рівні. Це не лише спрощує залучення інвестицій, але й створює умови для розширення бізнесу за межі національної економіки. Таким чином, гармонізація з міжнародними стандартами є стратегічним кроком для інтеграції малого бізнесу в світовий економічний простір.

Високий рівень підготовки бухгалтерського персоналу є запорукою якісного ведення обліку фінансових результатів. Підвищення кваліфікації дає змогу спеціалістам опанувати сучасні методики обліку, нові стандарти та цифрові інструменти, що значно підвищує точність і достовірність фінансової інформації. Це важливо, оскільки від професіоналізму бухгалтерів залежить якість управлінських рішень і загальна фінансова стабільність підприємства. Регулярне навчання і підвищення кваліфікації дозволяє бухгалтерам швидше адаптуватися до змін у законодавстві й вимогах до фінансової звітності. Це знижує ризики порушення нормативних актів і покращує взаємодію з контролюючими органами. Інвестиції у розвиток кадрового потенціалу бухгалтерії є стратегічним напрямом, що забезпечує ефективне функціонування підприємства.

Фінансова інформація малого підприємства повинна бути максимально прозорою та зрозумілою для всіх користувачів – від власників і кредиторів до державних органів. Це дозволяє сформувати довіру до діяльності підприємства, знизити ризик конфліктів із партнерами та забезпечити більш сприятливі умови для отримання фінансування. Прозорість даних створює основу для формування позитивної ділової репутації [18].

Порівнянність показників є не менш важливою, адже вона дозволяє оцінювати результати діяльності у динаміці та співставляти їх з іншими підприємствами галузі. Це полегшує процес аналізу й прийняття рішень як для внутрішнього управління, так і для зовнішніх користувачів звітності. Таким чином, забезпечення прозорості та порівнянності є ключовим чинником ефективності системи обліку й важливим елементом сталого розвитку малого бізнесу.

Висновки до розділу 2

ТОВ «Експогрант» у 2023 р. компанія активно інвестувала у розвиток основних засобів, що спричинило зростання необоротних активів і загального балансу, у 2024 р. відбулося різке скорочення оборотних активів, особливо дебіторської заборгованості та запасів, що знизило обсяг балансу. Власний капітал ТОВ «Експогрант» лишається домінуючим джерелом фінансування (понад 98 % балансу), але його обсяг у 2024 р. скоротився через зменшення нерозподіленого прибутку, зобов'язання у 2024 р. практично відсутні, що свідчить про фінансову незалежність, але водночас може сигналізувати про зниження ділової активності.

За аналізований період відбулася структурна трансформація активів ТОВ «Експогрант»: якщо у 2022 р. домінували оборотні кошти, то у 2024 р. – необоротні, що свідчить про інвестиції у довгострокові ресурси, але одночасно зниження ліквідності. Пасив балансу характеризується домінуванням власного капіталу (понад 85 % у всі роки, у 2024 р. – майже 99 %), що забезпечує стійкість і незалежність від зовнішніх зобов'язань. Зниження частки поточних зобов'язань до мінімуму вказує на високу платоспроможність, але може означати зниження ділової активності та скорочення господарських зобов'язань.

Фінансові результати виступають одним із ключових чинників, які визначають не лише доцільність створення підприємства, а й забезпечують його подальше функціонування та перспективи розвитку. Вони відображають кінцевий підсумок господарської діяльності, демонструючи ефективність використання ресурсів, здатність підприємства генерувати прибуток і зміцнювати власний капітал. Саме тому облік фінансових результатів займає особливо важливе місце в системі бухгалтерського обліку, адже він формує інформаційну основу для аналізу діяльності, прийняття управлінських рішень і розробки стратегії розвитку.

Удосконалення обліку фінансових результатів на малих підприємствах має декілька пріоритетних напрямів, реалізація яких сприятиме підвищенню

прозорості та достовірності фінансової інформації. Передусім важливим є спрощення та уніфікація методики обліку доходів і витрат, що дозволить уникнути надмірної варіативності та суб'єктивності при визначенні фінансових результатів. Вагомим кроком є також впровадження автоматизованих облікових систем, адаптованих для потреб малого бізнесу, що забезпечить оперативність у формуванні звітності й зменшить ризик помилок. Не менш значущим напрямом виступає гармонізація національних підходів з міжнародними стандартами фінансової звітності для малих і середніх підприємств, що дозволить підвищити довіру інвесторів та полегшить співпрацю з іноземними партнерами. Важливе місце займає підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу, яке дає змогу ефективно застосовувати сучасні інструменти обліку та аналізу.

РОЗДІЛ 3.

АУДИТ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ «ЕКСПОГРАНТ»

3.1. Методичні прийоми аудиту фінансових результатів

Аудит фінансових результатів відіграє ключову роль у перевірці достовірності, об'єктивності та повноти поданої інформації, яка використовується власниками, акціонерами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами для ухвалення ефективних управлінських рішень. Якість і повнота проведення аудиторської перевірки, а також об'єктивність аудиторського висновку безпосередньо впливають на формування подальшої фінансової стратегії підприємства. Підприємства самостійно збирають і систематизують дані про доходи та витрати за власними методиками, використовуючи їх для розрахунку об'єкта оподаткування та визначення суми податку на прибуток, що сплачується до державного бюджету. У зв'язку з цим у власників часто виникає потреба в незалежній перевірці правильності та повноти визначення фінансових результатів [30].

Перевірка основних фінансових результатів, оцінка фінансового стану та підтвердження достовірності показників діяльності підприємства належать до найскладніших і найвідповідальніших видів аудиту. Вони супроводжуються підвищеним рівнем аудиторського ризику, але водночас мають значну практичну цінність, адже забезпечують впевненість керівництва та контролюючих органів у правильності ведення фінансового обліку та складання звітності [42].

Предметом аудиту фінансових результатів виступає господарська діяльність підприємства, яка безпосередньо впливає на формування його прибутку або збитку, а також система внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин, що виникають у процесі цієї діяльності. Аудит охоплює всі економічні процеси, які визначають фінансовий стан підприємства та його ефективність [17].

Об'єктами аудиту фінансових результатів є широкий комплекс інформаційних джерел, пов'язаних із відображенням фінансових результатів у звітності. До них належать [40]:

- облікова політика підприємства, що визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку;
- дані про господарські операції, які впливають на доходи, витрати та фінансові показники;
- первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансова звітність та аналітичні матеріали, на основі яких здійснюється перевірка правильності формування фінансових результатів.

Головна мета аудиту фінансових результатів полягає у перевірці відповідності організації бухгалтерського обліку та методів, що застосовуються підприємством, чинним законодавчим вимогам і стандартам фінансової звітності. За підсумками перевірки аудитор надає обґрунтований висновок, який підтверджує достовірність, повноту та законність формування фінансових результатів. Отримана інформація стає основою для ухвалення управлінських рішень, підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення довіри з боку інвесторів і контролюючих органів [17].

Завдання аудиту фінансових результатів діяльності підприємства відображені на рис. 3.1.

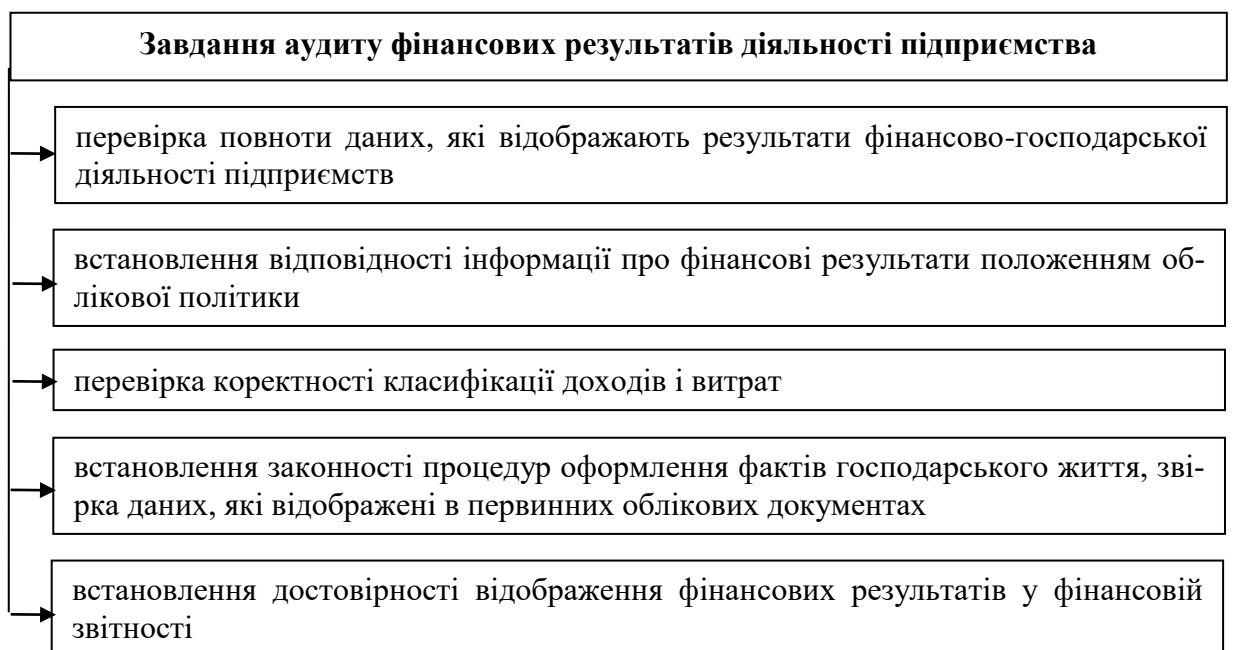

Рис. 3.1. Завдання аудиту фінансових результатів діяльності підприємства

Згідно з вимогами Міжнародних стандартів аудиту [15], аудитор застосовує індивідуально розроблену методику аудиту фінансових результатів, яка враховує специфіку діяльності конкретного підприємства. Такий підхід забезпечує отримання достатніх та обґрунтованих аудиторських доказів, визначення необхідних процедур перевірки, а також формування висновків і рекомендацій щодо вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Джерела інформації аудиту фінансових результатів наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Джерела інформації аудиту фінансових результатів [34]

Об'єкти	Джерела інформації
Облікова політика підприємства	Нормативні документи підприємства, а саме статут (чи інші установчі документи), наказ про облікову політику підприємства, протоколи зборів учасників тощо
Інформація про господарські операції	Первинні документи (хоч законодавство не містить вичерпного переліку первинних документів, які використовуються в бухгалтерському обліку), серед яких: <ul style="list-style-type: none"> – документи, що підтверджують операції отримання та надання послуг; – документи, що підтверджують операції з придбання та продажу товарів; – інші документи, що є підставою для схвалення і відображення в обліку господарських операцій, пов'язаних із формуванням і використанням фінансового результату; – виписки банків, рахунки, платіжні дорученнями тощо;
Показники фінансової звітності	<ul style="list-style-type: none"> – реєстри обліку, у т.ч. журнали і відомості до них, оборотно-сальдова відомість, відомості по рахункам, книга Журнал-Головна; – фінансова звітність разом з декларацією з податку на прибуток, декларацією з податку на майно тощо; – дані аналітичного і синтетичного обліку за наступними рахунками: «Резерв сумнівних боргів»; «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»; «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»; «Розрахунки за податками і платежами»; «Доходи майбутніх періодів»; «Доходи від реалізації»; «Інший операційний дохід»; «Дохід від участі в капіталі»; «Інші фінансові доходи»; «Інші доходи»; «Страхові платежі»; «Фінансові результати»; «Собівартість реалізації»; «Загальновиробничі витрати»; «Адміністративні витрати»; «Витрати на збут»; «Інші витрати операційної діяльності»; «Фінансові витрати»; «Втрати від участі в капіталі»; «Інші витрати»; «Податок на прибуток».
Інше	<ul style="list-style-type: none"> – первинні документи щодо основних засобів та нематеріальних активів (інвентаризаційний опис, відомість нарахування зносу основних засобів і амортизації нематеріальних активів тощо); – результати попередніх аудиторських перевірок або перевірок державних органів; – інформація від третіх осіб, надана у відповідь на запит аудитора.

Організація проведення аудиту передбачає дотримання аудитором окремих послідовних етапів, які передбачають організаційну, підготовчу, технологічну та заключну стадії (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Етапи здійснення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства [17. 34, 40]

На організаційному етапі аудитор здійснює детальне ознайомлення з особливостями фінансово-господарської діяльності підприємства. На цьому етапі він збирає всю необхідну інформацію про структуру, види діяльності, систему управління, облікову політику та внутрішній контроль суб'єкта господарювання. Усі джерела та види інформації, які аудитор має отримати під час попереднього аналізу, відображено у відповідному алгоритмі (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Алгоритм ознайомлення аудитора з підприємством-замовником [42]

На підготовчому етапі аудиту формується загальна стратегія перевірки, здійснюється оцінка обсягу необхідних ресурсів, визначаються строки проведення аудиту та відповідальні особи. Крім того, складається детальний план аудиту й програма перевірки, у яких відображаються послідовність дій і перелік запланованих процедур.

Після цього аудитор переходить до технологічного етапу, на якому проводиться безпосереднє виконання запланованих аудиторських робіт. У ході

цього етапу визначається послідовність застосування методів і прийомів аудиту фінансових результатів, а також здійснюється перевірка достовірності облікових даних і фінансової звітності. При необхідності план аудиту може бути уточнений або скоригований, щоб забезпечити максимальну ефективність перевірки та повноту отриманих доказів.

З практичної точки зору аудит фінансових результатів доцільно розпочинати з аналізу фінансової звітності підприємства. Насамперед аудитор перевіряє коректність заповнення всіх реквізитів форми №2 «Звіт про фінансові результати». Після цього, з урахуванням професійного судження та специфіки діяльності підприємства, проводиться перевірка тих ділянок звітності, що мають найвищий рівень аудиторського ризику. Аудитор аналізує динаміку фінансових показників за кілька років, звертаючи увагу на незвичайні відхилення, які можуть свідчити про можливі помилки чи викривлення у бухгалтерських даних. На цьому етапі також визначаються ключові питання аудиту, що охоплюють ризики суттєвих викривлень, у тому числі й тих, що можуть бути наслідком шахрайських дій або навмисного спотворення інформації [34].

Заключний, або результативний етап, передбачає узагальнення всіх отриманих аудиторських доказів і формування висновку щодо достовірності фінансової звітності. Після завершення перевірки аудитор узгоджує свої результати з клієнтом, готує та підписує підсумковий звіт незалежного аудитора, який є офіційним підтвердженням об'єктивності проведеної перевірки.

Незважаючи на наявність загальної методики проведення аудиту фінансових результатів, професійний аудитор повинен не лише досконало володіти стандартними підходами, але й виявляти гнучкість, аналітичне мислення та творчий підхід у своїй роботі. Ефективність аудиту значною мірою залежить від того, наскільки аудитор здатен адаптувати методи перевірки до особливостей діяльності конкретного підприємства, враховуючи притаманні йому ризики, фінансові умови та організаційну структуру.

Під час перевірки аудитор має критично оцінювати отримані дані, спиратися на власний практичний досвід і професійні знання, щоб вчасно виявити

можливі помилки, неточності чи ризики викривлення фінансової інформації. Важливо, щоб він постійно удосконалював свої компетенції, слідкував за змінами у законодавстві, застосовував сучасні методи, технології та інструменти аудиту, що підвищують якість і результативність перевірки [50].

Аудит фінансових результатів не повинен обмежуватися механічним дотриманням стандартних процедур. Кваліфікований аудитор має виявляти професійне судження у нестандартних ситуаціях, підходити до них з креативністю та відповідальністю, не відступаючи при цьому від норм і принципів аудиторської етики. Його завдання — обрати найбільш ефективні методи та прийоми, які забезпечать повноту перевірки, досягнення поставлених цілей і отримання достовірних результатів. Саме це дозволяє підготувати об'єктивний, аргументований і надійний аудиторський звіт, що має реальну цінність для користувачів фінансової інформації.

3.2. Оцінка результатів аудиту фінансових результатів

На першому організаційному етапі аудитор провів детальне ознайомлення з особливостями діяльності ТОВ «Експогрант», його організаційною структурою, напрямками господарської діяльності, динамікою розвитку та позицією на ринку транспортно-логістичних і торговельних послуг. Підприємство було створене у 2010 році в місті Яворів Львівської області та з часу заснування послідовно розширює масштаби своєї діяльності, забезпечуючи стабільну присутність у галузі автомобільних перевезень. Основним видом діяльності товариства є надання послуг вантажного автомобільного транспорту (КВЕД 49.41), а додатковими — посередницька та комерційна діяльність у сферах торгівлі паливом, будівельними матеріалами, деревиною, хімічною продукцією, а також надання послуг з оренди вантажних автомобілів, допоміжної транспортної діяльності та ділових послуг.

У процесі ознайомлення аудитор також дослідив правовий статус підприємства, порядок його створення, систему внутрішнього управління та нормативно-правову базу, якою воно керується. Встановлено, що ТОВ «Експогрант» функціонує відповідно до вимог чинного законодавства України, діє на підставі власного Статуту, а у своїй роботі дотримується внутрішніх регламентів, стандартів обліку та звітності.

Крім того, на цьому етапі аудитором було оцінено роль підприємства у галузі та його значення на регіональному ринку. Компанія зарекомендувала себе як надійний учасник ринку вантажних перевезень і посередницьких операцій, орієнтований на довгострокову співпрацю з клієнтами та партнерську взаємодію. Отримана інформація стала базою для формування загального уявлення про масштаби, специфіку та фінансово-економічні особливості діяльності підприємства, що у свою чергу визначило подальші напрями аудиторської перевірки та підготовку до її практичної частини.

На другому підготовчому етапі аудитор здійснив планування аудиторської перевірки фінансових результатів ТОВ «Експогрант» на підставі результатів першого етапу. Загальний план проведення аудиторської перевірки фінансових результатів наведемо у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Загальний план проведення аудиту фінансових результатів

Етапи	Мета і завдання	Перелік процедур
1	2	3
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, оцінка системи внутрішнього контролю та обліку	Визначення аудиторського ризику, суттєвості, планування аудиту витрат за елементами, обмін листами, укладання договору, ознайомлення з діяльністю підприємства
Основний	Первинний аудит	Перевірка законності, достовірності та правильності оформлення первинних документів
Основний	Аудит доходів підприємства	Перевірка умов визначення доходу, визначення суттєвої групи доходів. Перевірка достовірності господарських операцій, які призвели до одержання доходів у процесі звичайної діяльності. Перевірка відповідності відображених доходів інформації. Перевірка правильності та своєчасності відображення доходів у річній фінансовій звітності.

1	2	3
Основний	Аудит витрат підприємства	Перевірка правильного віднесення витрат та правильності оформлення первинних документів. Перевірка організації ведення аналітичного обліку витрат на підприємстві, перевірка відповідності записів аналітичного та синтетичного обліку у звітності. Перевірка правомірності і своєчасності внесення витрат до складу собівартості продукції. Перевірка правильності відображення в обліку витрат в фінансовій звітності.
Основний	Аудит фінансових результатів	Перевірка правильності визначення фінансового результату в річній звітності підприємства. Перевірка правильності визначення та відображення податку на прибуток підприємства. Перевірка правильності формування і розподілу прибутку.
Заключний	Підготовка аудиторського висновку та складання аудиторського звіту	Здійснення процедур систематизації та обґрунтування отриманої інформації, підготовка узагальненої аудиторської інформації про повноту і фінансових результатів діяльності підприємства, висновки в аудиторському звіті.

Детальніше аудиторські процедури аудитор розглянув у програмі аудиту фінансових результатів, яку розділив на три частини: аудит доходів, витрат та врешті фінансових результатів. Програма аудиту доходів ТОВ «Експогрант» наведена у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Програма аудиту доходів ТОВ «Експогрант»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін перевірки
1	2	3	4
1	Перевірка відповідності визнання доходів умовам НП(С)БО 15 «Дохід»: <ul style="list-style-type: none"> • сума виручки може бути достовірно визначена; • витрати можуть бути достовірно визначені; • є впевненість, що відбудеться зростання економічних вигід 	Керівник, члени робочої групи	01.10–02.10
2	Визначення сум оборотів та залишків за кожним синтетичним доходним рахунком, питомої ваги кожної групи в загальному обсязі доходів	Члени робочої групи	03.10–04.10
3	Перевірка замовлень на продаж за книгою реєстрації	—	—
4	Перевірка дотримання калькуляційних цін	—	—
5	Перевірка повноти касових надходжень та безготівкових розрахунків	—	—
6	Перевірка відповідності документів на відвантаження продукції затвердженням замовленням на продаж	—	—

1	2	3	4
8	Звірення рахунків-фактур із затвердженими замовленнями і документами на відвантаження	04.02–05.02	—
9	Вибірка кількості відвантаженої продукції за даними складського обліку й документів на відвантаження продукції	—	—
10	Перевірка ціноутворення, відвантаження продукції пов'язаним особам	Керівник, члени робочої групи	05.10–06.10
11	Перевірка правильності бухгалтерського обліку доходів, а саме облікових реєстрів, кореспонденції рахунків	—	—
12	Перевірка відповідності та повноти періоду відображення доходів за звітний період	—	—
13	Узагальнення інформації з аудиту доходів	—	—

Програма аудиту витрат ТОВ «Експогрант» наведена у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Програма аудиту витрат ТОВ «Експогрант»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін перевірки
1	2	3	4
1	Перевірка складу витрат за статтями згідно з класифікацією витрат підприємства	Керівник, члени робочої групи	07.10–08.10
2	Перевірка правомірності внесення до складу витрат на виробництво витрат, що здійснюються підприємством	Члени робочої групи	09.10–10.0
3	Перевірка правильності групування витрат за місяцями їх виникнення та своєчасності віднесення витрат на виробництво до собівартості продукції	Члени робочої групи	09.10–10.10
4	Перевірка правильності обліку витрат майбутніх періодів і своєчасності їх списання	Члени робочої групи	09.10–10.10
5	Перевірка правильності та документального оформлення браку у виробництві, правомірності списання витрат від браку	Члени робочої групи	09.10–10.10
6	Перевірка правильності оцінки і списання зворотних відходів, супутньої продукції	—	—
7	Перевірка правомірності віднесення витрат до виробничих та їх розподілу	—	—
8	Перевірка правильності списання нерозподілених загальновиробничих витрат	—	—
9	Перевірка правильності розподілу і списання частини загальновиробничих витрат, які входять до собівартості продукції	—	—
10	Перевірка списання витрат на брак, документальне оформлення браку	—	—

1	2	3	4
8	Перевірка результатів проведення інвентаризації незавершеного виробництва та їх відображення в бухгалтерському обліку	Керівник, члени робочої групи	13.10–14.10
9	Перевірка оприбуткування готової продукції в натуральних показниках	—	—
10	Перевірка правильності розподілу витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом	Члени робочої групи	15.10–16.10
11	Перевірка відповідності нормативним документам: <ul style="list-style-type: none"> • розподілу витрат, які становлять виробничу собівартість (крім вартості сировини), між витратами на переробку власної та давальницької сировини; • перевірка показника «нормальна потужність» та обґрунтування вибору одиниці «нормальної потужності» 	Керівник, члени робочої групи	17.10–18.10
12	Перевірка порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат	Керівник, члени робочої групи	17.10–18.10
13	Проведення арифметичного контролю показників собівартості за даними зведеного обліку	Керівник, члени робочої групи	19.10–20.10
14	Перевірка відповідності та повноти періоду відображення витрат за звітний період	Керівник, члени робочої групи	19.10–20.10
15	Узагальнення інформації з аудиту витрат	Керівник, члени робочої групи	19.10–20.10

Програма аудиту фінансових результатів ТОВ «Експогрант» наведена у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Програма аудиту фінансових результатів ТОВ «Експогрант»

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін перевірки
1	2	3	4
1	Перевірка тотожності показників Балансу та Звіту про фінансові результати	Керівник, члени робочої групи	21.10–22.10
2	Перевірка правильності визначення та відображення собівартості реалізованої продукції	Керівник, члени робочої групи	21.10–22.10
3	Перевірка правильності визначення валового прибутку (збитку) за звітний період	Керівник, члени робочої групи	23.10–24.10
4	Перевірка правильності визначення інших операційних доходів	Керівник, члени робочої групи	23.10–24.10
5	Перевірка правильності визначення розміру податку на прибуток, відповідність його відображення на рахунках обліку та облікових регістрах	Керівник, члени робочої групи	25.10–26.10

1	2	3	4
6	Перевірка дотримання розподілу прибутку відповідно до даних бухгалтерського обліку	Керівник, члени робочої групи	25.10–26.10
7	Перевірка резервів збільшення прибутку та підвищення рентабельності	—	—
8	Перевірка правильності розрахунку прибутку та витрат з метою складання Звіту про фінансові результати	—	—
9	Перевірка правильності визначення доходів клієнта	—	—
10	Узагальнення матеріалів аудиту, складання звітів	—	27.10–28.10
11	Доведення інформації щодо результатів аудиту керівнику	—	27.10–28.10

На основному (технологічному) етапі аудитор аудиторська перевірка була спрямована на дослідження фінансової звітності ТОВ «Експогрант», зокрема показників, що характеризують кінцеві результати його господарської діяльності. Основна увага приділялася перевірці правильності формування доходів, витрат і чистого прибутку, оцінці динаміки фінансових результатів, а також встановленню причин їх змін протягом 2022-2024 років.

Згідно з даними фінансової звітності, діяльність ТОВ «Експогрант» у зазначений період була прибутковою, хоча динаміка показників мала коливальний характер. Так, чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році зріс у 2,7 рази – з 27 912,4 тис. грн до 74 218,4 тис. грн (+46 306,0 тис. грн), що свідчить про суттєве збільшення обсягів перевезень і посередницьких операцій. Проте у 2024 році відбулося різке зниження виручки до 27 020,0 тис. грн (–47 198,4 тис. грн), що могло бути зумовлене скороченням попиту або зменшенням кількості активних контрактів.

Валовий прибуток у 2023 році збільшився більш ніж утричі – з 2 639,9 тис. грн до 8 582,0 тис. грн (+5 942,1 тис. грн), що є позитивним наслідком зростання доходів. Водночас у 2024 році прибуток зменшився до 4 370,0 тис. грн (–4 212,0 тис. грн), що пояснюється падінням виручки.

Аналіз структури витрат ТОВ «Експогрант» показав, що інші операційні витрати у 2023 році зросли майже у 4,5 рази (з 1 089,2 тис. грн до 4 871,0 тис. грн), однак у 2024 році зменшилися на 2 301,6 тис. грн. Це може свідчити про

скорочення адміністративних чи маркетингових витрат у період зниження ділової активності.

Фінансовий результат до оподаткування ТОВ «Експогрант» у 2023 році становив 3 711,0 тис. грн, що на 2 160,3 тис. грн більше порівняно з попереднім роком. Проте у 2024 році він зменшився до 1 800,6 тис. грн. Подібна динаміка спостерігалася і за чистим прибутком: у 2023 році його обсяг збільшився у 2,4 рази – з 1 271,4 тис. грн до 3 043,0 тис. грн, а у 2024 році скоротився до 1 476,3 тис. грн.

У ході аудиту встановлено, що фінансові результати ТОВ «Експогрант» сформовані правильно, достовірно і в межах чинних стандартів бухгалтерського обліку. Основними факторами, що вплинули на зміну прибутковості, є коливання обсягів реалізації, зміна собівартості перевезень і динаміка операційних витрат.

Підсумовуючи результати перевірки, аудитор зазначив, що у 2023 році підприємство досягло найвищих фінансових показників за аналізований період, проте у 2024 році спостерігалось зниження темпів зростання і скорочення чистого прибутку. Попри це, ТОВ «Експогрант» залишається фінансово стійким і прибутковим підприємством, яке ефективно використовує власний капітал та зберігає позитивну динаміку розвитку у довгостроковій перспективі.

Загалом, за результатами проведеної аудиторської перевірки встановлено, що ТОВ «Експогрант» є фінансово стабільним суб'єктом господарювання, який здійснює свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства України, Статуту та внутрішніх нормативних документів. Підприємство веде бухгалтерський облік і складає фінансову звітність у відповідності до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, забезпечуючи достовірність, повноту та своєчасність подання звітних даних.

У результаті аудиту не виявлено суттєвих порушень, що могли б вплинути на достовірність фінансової звітності або спотворити реальні фінансові результати діяльності. Таким чином, аудитор дійшов висновку, що фінансова звітність ТОВ «Експогрант» достовірно відображає фінансові результати його дія-

льності, а підприємство має перспективи для подальшого розвитку та зміцнення своїх конкурентних позицій на ринку.

3.3. Внутрішній аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант»

Ефективність господарювання всіх підприємств здебільшого залежить від ефективної організації бухгалтерського обліку, економічного аналізу та системи оподаткування фінансових результатів його діяльності [27]. Внутрішній аудит фінансових результатів займає важливе місце у системі ефективного управління підприємством, оскільки забезпечує об'єктивну оцінку його фінансово-господарської діяльності та сприяє підвищенню результативності управлінських рішень, зокрема [28]:

- здійснює перевірку правильності, повноти та достовірності фінансової звітності, контролюючи відповідність облікових даних вимогам національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Це гарантує, що керівництво має у своєму розпорядженні точну інформацію для прийняття стратегічно обґрунтованих рішень.

- спрямований на аналіз ефективності використання фінансових і матеріальних ресурсів підприємства, виявлення необґрунтованих або надмірних витрат і розроблення рекомендацій щодо їх скорочення.

- допомагає виявляти та оцінювати потенційні фінансові ризики, що можуть негативно вплинути на прибутковість підприємства, дозволяючи завчасно розробляти заходи щодо їх запобігання або мінімізації.

- виявляє порушення у фінансово-облікових процесах — як випадкових помилок, так і можливих проявів шахрайства, що дає змогу зберегти фінансову стабільність і ділову репутацію компанії.

- оцінює ефективність функціонування внутрішніх систем контролю, процедур управління і процесів, що впливають на формування фінансових ре-

зультатів. Такий аналіз дозволяє виявити слабкі місця в організації обліку, підвищити якість управління та забезпечити прозорість діяльності підприємства.

Внутрішній аудит фінансових результатів ТОВ «Експогрант» є важливим елементом системи управління підприємством, оскільки він забезпечує постійний контроль за формуванням доходів, витрат і прибутку, а також сприяє підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності. Основна мета внутрішнього аудиту полягає у перевірці достовірності показників фінансової звітності, правильності відображення господарських операцій, оцінці доцільності витрат і виявленні можливих резервів зростання прибутковості.

Для ТОВ «Експогрант», яке здійснює діяльність у сфері вантажних перевезень і має широкий спектр допоміжних послуг, внутрішній аудит особливо важливий для:

- 1). контролю витрат на паливо;
- 2). технічного обслуговування транспорту;
- 3). логістичних операцій;
- 4). управлінських витрат.

Розглянемо їх детальніше.

1) Контроль витрат на паливо. Витрати на паливно-мастильні матеріали становлять одну з найбільших статей собівартості послуг ТОВ «Експогрант», оскільки підприємство здійснює вантажні автомобільні перевезення. Внутрішній аудит у цьому напрямі спрямований на перевірку правильності обліку використання палива, відповідності його витрат встановленим нормам і запобігання можливим втратам або зловживанням. Аудитор перевіряє документи, що підтверджують заправлення транспортних засобів, журнали обліку руху палива, шляхові листи, порівнює фактичні витрати з нормативними показниками.

Особливу увагу приділяють аналізу паливної ефективності різних транспортних засобів, маршрутам руху, а також контролю витрат при позапланових рейсах. Внутрішній аудит дозволяє своєчасно виявити перевитрати, збої в системі обліку або нераціональне використання пального. На основі аудиторських висновків керівництво може впроваджувати заходи з оптимізації логістики, ви-

користання паливних карток, GPS-моніторингу транспорту чи системи обліку витрат палива в реальному часі.

2) Технічне обслуговування транспорту. Витрати на технічне обслуговування та ремонт автотранспорту мають значний вплив на собівартість перевезень і безпосередньо впливають на якість наданих послуг. Внутрішній аудит у цьому напрямі охоплює перевірку дотримання графіків планового технічного обслуговування, обґрунтованості проведення ремонтів, правильності відображення цих операцій у бухгалтерському обліку та відповідності їх кошторисним планам. Аудитор перевіряє облік запасних частин, матеріалів і послуг сторонніх організацій, що залучаються до ремонту. Особливу увагу приділяють запобіганню подвійного списання вартості запчастин, обґрунтованості заміни деталей та контролю залишків на складах. Завдяки внутрішньому аудиту підприємство може вчасно виявити завищення витрат, покращити планування ремонтних робіт і продовжити термін служби транспортних засобів за рахунок своєчасного обслуговування та контролю технічного стану.

3) Логістичні операції. Внутрішній аудит логістичних процесів спрямований на підвищення ефективності використання транспортних ресурсів і скорочення непродуктивних витрат. Аудитор аналізує організацію перевезень, ефективність маршрутів, використання вантажопідйомності автомобілів, а також рівень завантаженості транспортного парку. Оцінюється робота диспетчерських служб, система планування перевезень, витрати на простой, повернення порожніх автомобілів та дотримання графіків доставки.

Аудитор перевіряє взаємозв'язок логістичних операцій із фінансовими результатами – тобто, наскільки ефективно кожен рейс або маршрут впливає на дохідність підприємства. Внутрішній аудит у цьому аспекті допомагає виявити нераціональні маршрути, дублювання рейсів або неефективне планування транспорту.

4) Управлінські витрати, які охоплюють витрати на адміністративний персонал, оренду офісних приміщень, зв'язок, канцелярські товари, послуги консультантів та інші накладні витрати, пов'язані з діяльністю підприємства. Внутрішній аудит у цьому напрямі перевіряє облік витрат на адміністративні потреби, а також

трішній аудит у цьому напрямі передбачає перевірку доцільності, документального підтвердження та ефективності управлінських витрат. Особлива увага приділяється правильності їх розподілу між видами діяльності та дотриманню затвердженого бюджету. Аудитор аналізує співвідношення управлінських витрат до обсягу доходів підприємства, відстежує динаміку зростання окремих статей, виявляє необґрунтовані або надлишкові витрати. За підсумками перевірки формуються рекомендації щодо оптимізації адміністративних процесів, зменшення витрат на обслуговування управлінського апарату, удосконалення системи бюджетування та внутрішнього контролю. Це сприяє підвищенню рентабельності підприємства та забезпечує більш ефективне використання фінансових ресурсів.

Таким чином, проведення внутрішнього аудиту дозволяє виявити нераціональне використання ресурсів, запобігти фінансовим ризикам, а також забезпечити прозорість фінансових результатів діяльності.

Висновки до розділу 3

Загалом аудит фінансових результатів діяльності підприємства є важливим інструментом для забезпечення його довгострокового успіху. Він допомагає апарату управління суб'єкта господарювання в питаннях прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оптимізувати свої фінанси, підвищити довіру до підприємства з боку контрагентів та інвесторів, а також зменшити ризики фінансових втрат. Аудитори виявляють помилки та порушення в обліку та звітності, які можуть призвести до фінансових санкцій з боку контролюючих органів, а також аудит допомагає виявити потенційні шахрайські дії та інші ризики, які можуть призвести до втрат для підприємства.

За результатами проведеного аудиту фінансових результатів ТОВ «Експогрант» встановлено, що підприємство протягом 2022–2024 років здійснювало стабільну та прибуткову діяльність, дотримуючись вимог чинного законодавст-

ва та принципів бухгалтерського обліку. Незважаючи на певне зниження показників у 2024 році порівняно з попереднім періодом, підприємство зберегло позитивний фінансовий результат, що свідчить про ефективне управління ресурсами, контроль за витратами та здатність адаптуватися до змін ринкових умов. Фінансова звітність є достовірною, відображає реальний стан господарської діяльності та підтверджує задовільний рівень рентабельності й фінансової стійкості підприємства.

Внутрішній аудит фінансових результатів у ТОВ «Експогрант» виконує не лише контрольну, а й аналітичну та рекомендаційну функції – він сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, підвищенню ефективності роботи підприємства та зміцненню його фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

У ході виконання магістерської роботи встановлено, що фінансові результати є одним із найважливіших показників ефективності діяльності підприємства, адже саме вони відображають кінцеві результати господарської роботи, визначають рівень прибутковості, фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Облік і аудит фінансових результатів мають ключове значення для формування достовірної фінансової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, планування розвитку та підвищення економічної ефективності підприємства.

Дослідження діяльності ТОВ «Експогрант» показало, що підприємство упродовж 2022-2024 років зберігало позитивну динаміку розвитку, демонструючи прибутковість і фінансову незалежність. Структура його балансу характеризується переважанням власного капіталу, що свідчить про стійкий фінансовий стан та низьку залежність від зовнішніх джерел фінансування. Водночас, спостерігалося певне зменшення ділової активності та зниження обсягів оборотних активів у 2024 році, що потребує посилення уваги до управління ліквідністю та оптимізації використання оборотних ресурсів.

Аналіз фінансових результатів показав, що у 2023 році ТОВ «Експогрант» досягло найвищих показників прибутковості, проте у 2024 році відбулося їх скорочення через зменшення чистого доходу та зростання окремих статей витрат. Незважаючи на це, ТОВ «Експогрант» залишалося рентабельним і забезпечувало позитивний фінансовий результат, що свідчить про ефективну систему управління фінансами та витратами.

Аудиторська перевірка підтвердила достовірність фінансової звітності, правильність ведення бухгалтерського обліку та відповідність його нормам чинного законодавства. Водночас результати аудиту показали необхідність подальшого вдосконалення внутрішньої системи контролю, зокрема, на наш погляд, доцільно:

- посилити систему внутрішнього контролю за формуванням доходів і витрат, зокрема шляхом автоматизації облікових процесів, що зменшить ризик помилок і підвищить достовірність фінансових даних;
- оптимізувати структуру активів – збалансувати співвідношення між необоротними та оборотними коштами для підвищення ліквідності й забезпечення безперервності операційної діяльності;
- удосконалити систему управління витратами, особливо в частині контролю за витратами на паливо, ремонту транспорту й логістичних процесів, впровадивши сучасні інформаційні технології;
- підвищити аналітичну складову внутрішнього аудиту, зосередивши увагу не лише на контролі, а й на оцінці ефективності використання ресурсів і пошуку резервів підвищення прибутковості;
- розвивати кадровий потенціал бухгалтерської та аналітичної служби, забезпечуючи регулярне підвищення кваліфікації працівників у сфері сучасних методів обліку, аналізу та аудиту;
- гармонізувати облікову політику підприємства з міжнародними стандартами фінансової звітності, що сприятиме підвищенню прозорості діяльності, зміцненню ділової репутації та залученню інвесторів.

У цілому, результати проведеного аналізу та аудиту свідчать, що ТОВ «Експогрант» має стабільний фінансовий стан, здатний забезпечувати прибутковість та розвиток у майбутньому, за умови подальшого вдосконалення системи управління фінансовими результатами, внутрішнього аудиту й контролю за ефективністю використання ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003, № 436–IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010, № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n166>
3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017, №2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України: Закон України №996-XIV від 16.07.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
5. Про затвердження НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Закон України від 07.02.2013р. №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
6. Про затвердження НП(С)БО 11 «Зобов'язання», затверджене Наказом Міністерства фінансів України №20 від 31.01.2000 р.
7. Про затвердження НП(С)БО 15 «Дохід». 29.11.1999, №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
8. Про затвердження НП(С)БО 16 «Витрати»: Закон України від 31.12.1999, № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
9. Про затвердження НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» від 28.12.2000, №353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>
10. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ від 24.05.1995, №88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>
11. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова від 28.02.2000, №419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

12. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ від 24.05.1995, №88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція від 30.11.1999, №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід»: Закон України від 01.01.2012, 929_025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text

15. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2016-2017 років. К.: АПУ, 2018. Частина 1. 1142 с.

16. Абрамова О.С. Крапівіна Ю.В. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1290-1296.

17. Аудит: підручник (в двох частинах) / Брадул О.М., Шепелюк В.А, Ільїна С.Б., Юнацький М.О. та ін. К.: Ліра-К, 2019. 324 с.

18. Багрій Н.Я., Тивончук О.І. Облік фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва та шляхи його вдосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 413-418.

19. Божко М.В. Управління витратами виробництва продукції рослинництва на сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Мелітополь, 2019. 20 с.

20. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Акімова Н.С., Говоруха О.О., Кирильєва Л.О., Євлаш Т.О. Х.: ХДУХТ, 2019. 182 с.

21. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. 8-ме вид. / за заг. ред. Ф. Ф. Бутиця. Житомир : Рута, 2009. 912 с.

22. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. 520 с.

23. Візіренко С., Копил Я. Удосконалення методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. *Управління змінами та інновації*. 2021. №1. С. 18-23.

24. Ганін В. І., Логвіненко К.В. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів діяльності підприємства. *Облік і фінанси*. 2018. № 3. С. 1-18.

25. Гарасим П.М., Воляник Г.М., Шутка С.Є. Фінансовий облік-2: підручник. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Львів: Ліга-Прес, 2019. 352 с.

26. Губарик О., Іванова Д. Особливості обліку фінансових результатів діяльності малого підприємства та напрями його удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2024. №59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-142>

27. Данилишин І., Плиса З. Внутрішній аудит фінансових результатів діяльності підприємства. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (25 листопада 2020 р.)*. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2020. С. 117-119.

28. Жінчин М.В. Роль внутрішнього аудиту фінансових результатів в ефективному управлінні підприємством. *Матеріали 76-ої науково-технічної конференції студентів, аспірантів та слухачів Малої лісової академії НЛТУ України*. Львів: Видавництво НЛТУ України, 2024. С. 227-228.

29. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку. *Науковий вісник НУБіП України*. 2010. Вип. 154. Ч. 3. С. 170-178.

30. Каткова Н. В., Бурлан С. А., Ліснічук О. І. Методичні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. №12.

31. Костишин Н.С. Організаційно-правове забезпечення відображення доходів діяльності сільськогосподарських підприємств в обліку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 18. Ч. 1. С. 191-194.

32. Крот Ю. М., Майданюк В. В. Інформаційне забезпечення та організаційно-методична побудова процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. №6(74). С. 112-118.

33. Круш П.В., Пашков С.І. Сутність та структура витрат промислового підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. Вип. 21. С. 150-159.

34. Луговець Б.В. Інформаційне забезпечення та процедури аудиту фінансових результатів підприємств іт сфери. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 70.

35. Мардус Н. Ю., Корсунова К. Ю. Сутність фінансових результатів підприємства і визначення їх місця у обліку, аудиті та аналізі. Інноваційно-інвестиційне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України: кол. Монографія. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. Розд. 1. С. 29-37.

36. Мардус Н.Ю., Чернишова Е.О. Теоретичні підходи до визначення поняття «фінансові результати». *Вісник НТУ «ХПІ». Економічні науки*. 2021. №4. С. 26-29.

37. Наумчук А.В., Букало Н.А. Сутність та проблеми організації обліку фінансових результатів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 1013-1016.

38. Новак У.П., Мандрик В.О. Оцінювання фінансових результатів діяльності українських підприємств. *Обліково-аналітичний та економіко-фінансовий інструментарій управління сучасним підприємством: міжнародний досвід: мат. III Міжн. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 26 травня 2023 р.). Харків: ХНАДУ. 2023. С. 85-88.

39. Новак У.П., Жінчин М.В. Особливості відображення в обліку доходів за національними і міжнародними стандартами. *Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках: мат. IV Міжн. наук.-практ. конф.* (м. Берегове, 26-27 березня 2024 р.). Берегове: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II, 2024. С. 189-192.

40. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т. Аудит: навч. посіб. К.: Алерта. 2020. 852 с.
41. Павликівська О.І., Марущак Л.І. Методологічні підходи до визначення сутності доходів та витрат. *Бізнес Інформ*. 2016. № 10. С. 343-348.
42. Радіонова Н. Й., к.е.н., Гайдей І. С. Організаційні засади проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2019. №146. С. 136-152.
43. Слюсаренко В.Є., Колісник Г.М. Аудит: навч. посіб. Ужгород: КП «Ужгородська міська друкарня». 2016. 456 с.
44. Скрипник М.І. Сутність витрат як економічної категорії. *Вісник ЖДТУ «Економіка, управління та адміністрування». Серія «Економічні науки»*. 2009. № 4. С. 159–165.
45. Степаненко О.І. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 41. С. 112-117.
46. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. 5-те вид., допов. і перероб. Київ : Алерта, 2011. 976 с.
47. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / І.П. Отенко, Г.Ф. Азаренков, Г.А. Іващенко. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
48. Фінансовий аналіз. навч. посіб. / М.Р. Лучко, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 304 с.
49. Фінансовий облік: підручник / [Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь та ін.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.
50. Шавріна Ю. В., Слюніна Т. Л. Аудит фінансових результатів підприємства. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2024. № 6. С. 308-320.

ДОДАТКИ

**АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК
(ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА)**

незалежної Аудиторської фірми «Центр-аудит»
щодо річної фінансової звітності підприємства
ТОВ «Експогрант» станом на кінець дня 31 грудня 2024 року

Цей «Аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора)» адресується:

- керівництву ТОВ «Експогрант»;
- всім іншим можливим користувачам фінансової звітності ТОВ «Експогрант».

Звіт щодо фінансової звітності

Ми провели аудиторську перевірку фінансової звітності ТОВ «Експогрант» (далі – Підприємство) станом на кінець дня 31 грудня 2024 року, яка дається.

Відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку та достовірне подання цієї фінансової звітності відповідно Національних положень (стандартів) фінансової звітності та за такий внутрішній контроль, який управлінський персонал визначає потрібним для того, щоб забезпечити складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

Відповідальність аудитора

Наша відповідальність полягає в тому, щоб висловити нашу думку щодо зазначеної фінансової звітності на основі проведеного нами аудиту. Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, прийнятих в якості Національних стандартів аудиту згідно з рішенням Аудиторської палати України.

Ці стандарти вимагають від нас дотримання етичних вимог, а також планування й виконання аудиторської перевірки для отримання достатньої впевненості, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

При оцінці суттєвості ми керувалися положеннями Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг Міжнародної федерації бухгалтерів.

Аудит включає виконання процедур, які направлені на отримання аудиторських доказів стосовно сум та інформації, яка розкрита у фінансових звітах. Вибір процедур базується на судженнях аудитора, включаючи оцінку ризику, суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки. Під час оцінки цих ризиків ми розглядали заходи внутрішнього контролю Підприємства щодо підготовки та достовірного подання фінансових звітів для розробки аудиторських процедур, що відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю.

Аудит включав також оцінку відповідності використання облікової політики, прийнятність облікових оцінок, зроблених управлінським персоналом, та загального подання фінансових звітів.

Ми вважаємо, що отримали достатні та прийнятні аудиторські докази для висловлення нашої думки.

Інші питання

Звертаємо увагу на політичні та економічні зміни, а також військовий стан в Україні, які впливали та можуть впливати на діяльність Підприємства. Фінансова звітність малого підприємства відображає поточну оцінку управлінським персоналом можливого впливу умов здійснення діяльності на операції та фінансовий стан Підприємства. Майбутні умови здійснення діяльності можуть відрізнятися від цієї оцінки. Вплив таких майбутніх змін на операції та фінансовий стан Підприємства може бути суттєвим.

Висловлюючи нашу думку, ми не брали до уваги ці питання.

На нашу думку, фінансова звітність подається достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан та результати діяльності Підприємства станом на 31 грудня 2022 року згідно з нормативними документами щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Порядок та методика складання звітності відповідає вимогам НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року та іншим нормативним актам з питань організації бухгалтерського обліку. Використані принципи бухгалтерського обліку, обумовлені в наказі про облікову політику, відповідають концептуальній основі фінансової звітності, передбаченій національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку України.

28 листопада 2025 року

Аудитор

Жінчин М. В.